PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

USTALEŃ
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY DZIAŁOSZYN

Piotr Ulrich
mgr inż.
posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu urbanisty
na terytorium RP uzyskane na podstawie ustawy z dnia
15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów
Inżynierów budownictwa oraz o urbanistyce

"UNIGLOB"
Piotr Ulrich
98-100 Łask Ostrów Osiedle 119
tel. 43 672 00 01, kom. 604 050 023
NIP 831-111-32-65 REGON 731495754

/23 stycznia 2023 r./

PROJEKTANT:

mgr inż. PIOTR ULRICH

Piotr Ulrich

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE

2. ZAKRES ZMIAN ZAWARTYCH W NINIEJSZEJ EDYCJI STUDIUM

3. METODOLOGIA WYKONANIA PROGNOZY

4. CHARAKTERYSTYKA DOTYCHCZASOWEGO SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA GMINY I MIASTA DZIAŁOSZYN. NAJWAŻNIEJSZE FUNKCJE EZGOGENICZNE I ENDOGENICZNE

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO STUDIUM

a) Ukształtowanie terenu

b) Budowa geologiczna

c) Surowce mineralne

d) Warunki hydrogeologiczne

e) Gleby

f) Wody powierzchniowe

g) Warunki klimatyczne

h) Warunki topoklimatyczne

i) Ochrona przyrody

j) Zagrożenia środowiska

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ STUDIUM NA ŚRODOWISKO

a) Źródła przewidywanego oddziaływania na środowisko

b) Przewidywane oddziaływanie

7. WPŁYW USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

a) Powietrze

b) Powierzchnia ziemi i gleby

c) Krajobraz

d) Wody powierzchniowe i podziemne

e) Klimat i mikroklimat

f) Klimat akustyczny

g) Pola elektromagnetyczne

h) Zwierzęta i rośliny

i) Oddziaływanie na formy ochrony przyrody

j) Oddziaływanie na ludzi

k) Oddziaływanie na dobra materialne i zabytki

l) Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA STUDIUM I SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIENIA W STUDIUM

9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A

TAKŻE NA ŚRODOWISKO

10. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU STUDIUM

11. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH OGRANICZANIU, ZAPOBIEGANIU NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIOM NA ŚRODOWISKO W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ PROJEKTOWANEGO STUDIUM

12. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM

13. METODY ANALIZY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

1. WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko dotyczącą projektu „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn" w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Podstawą prawną przystąpienia do opracowania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn" jest Uchwała Nr XLIX/322/21 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Działoszyn.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 3 ust. 1 pkt 14 oraz art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisk i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, 1260, 1261).

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

2. ZAKRES ZMIAN ZAWARTYCH W NINIEJSZEJ EDYCJI STUDIUM

W stosunku do dotychczas obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn przyjętego uchwałą Nr XXXIII/211/20 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 23 grudnia 2020 r. zmiany dotyczą:

1. korekty przeznaczenia w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy Działoszyn, w ramach obszarów wskazanych na rysunku zmiany studium, dotyczące:
   a) wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wskazania lokalizacji obiektu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,
   b) korekty terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, obsługi turystyki i indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) - wynikającej z istniejącego zagospodarowania w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,
   c) wyznaczenia terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 4 i Nr 5,
   d) powiększenia terenów zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz usunięcia terenów przeznaczonych do zalesienia w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6;
2. wyznaczenia obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – farmy fotowoltaiczne, w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5,
3. wrysowania lokalizacji istniejącej elektrowni wiatrowej, mającej wpływ na możliwości zagospodarowania obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1 oraz linii w odległości „10 H + R" od środka okręgu opisanego na obrysie wieży istniejącej elektrowni wiatrowej, gdzie „H" to wysokość całkowita elektrowni, a „R" to połowa średnicy wirnika wraz z łopatami,
4. określenie uwarunkowań wynikających z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy,
5. uaktualnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi, przyjętego uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku

Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w ramach terenów objętych zmianą studium.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest powiązana z obowiązującymi ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Działoszyn z 2017, zmiany studium z 2020 r., wykorzystano też gminny program ochrony środowiska oraz gminny plan gospodarki niskoemisyjnej.

W ramach dokumentów o skali regionalnej odnoszących się do obszaru gminy i miasta Działoszyn – opracowany projekt zmiany studium uwzględnia ustalenia zawarte w:

- Planie zagospodarowania województwa łódzkiego;
- Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry;
- Warunkach korzystania z wód regionu wodnego Warty;
- wojewódzkim programie ochrony zabytków;
- wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami;
- obowiązujących na terenie miasta i gminy Działoszyn miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

3. METODOLOGIA WYKONANIA PROGNOZY

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz treścią pism przekazanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego przyjęto układ treści prognozy odpowiadający zapisom art. 51 ust.1 ustawy.

W trakcie opracowywania prognozy zostały przeanalizowane zapisy aktualnie opracowanego projektu zmiany Studium oraz zapisy podstawowych dokumentów pozostających w ścisłym związku ze Studium. Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystywano metody studialne, bazując przede wszystkim na informacjach, materiałach i opracowaniach wykonywanych przez innych oraz na własnych obserwacjach i wynikach inwentaryzacji terenowej obszaru gminy i miasta.

W prognozie uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko ustaleń obowiązujących na terenie gminy planów miejscowych. Prognozy te zawierają informacje ogólne na temat sporządzanych dokumentów, ich podstawy prawnej, przedmiotu i celu opracowania oraz materiałów wykorzystywanych przy sporządzaniu prognozy, analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska oraz opis ustalonego w planach miejscowych przeznaczenia terenu i ich potencjalne skutki dla środowiska przyrodniczego.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena potencjalnego oddziaływania na środowisko nowych zadań ujętych w studium. Nie oceniano w prognozie funkcjonujących już przedsięwzięć, dla których stosowne procedury zostały przeprowadzone wcześniej, czyli na etapie przygotowywania ich realizacji.

W pierwszej części prognozy przytoczono informacje wynikające z I części projektu Studium pn. „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego" odnoszące się do oceny stanu środowiska dla poszczególnych jego elementów. Nie powtórzono całości opisów, które są zawarte w tekście studium, a ograniczono się wyłącznie do najważniejszych informacji o podstawowych elementach środowiska, których ilość i jakość mają oraz mogą mieć wpływ na ustalenia studium.

Zostały wyszczególnione i opisane tereny, na których mogą być lokalizowane przedsięwzięcia zaliczone do mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W szczególności ustosunkowano się do obecnego stanu środowiska, na którym inwestycje te będą realizowane i do ich przewidywanego oddziaływania.

W kolejnej części prognozy zawarto wykaz dostrzeżonych problemów, istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego studium. Wyartykułowane zostały cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu ponadlokalnym, których realizacja ma zastosowanie w gminie i mieście Działoszyn.

Przeanalizowane zostały skutki środowiskowe dla następujących elementów: powietrza i klimatu, wody, bioróżnorodności, fauny i flory, powierzchni ziemi i gleby, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego (w tym zabytków) oraz ludzi. Ustalono, czy występuje jakiekolwiek oddziaływanie pomiędzy zadaniem, a danym elementem środowiska. Określono, czy oddziaływanie to może być negatywne, pozytywne czy obojętne lub jednocześnie mieć wpływ pozytywny i negatywny. Ze względu na brak szczegółów, co do sposobu realizacji poszczególnych zadań, w prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

Trudnością w sporządzaniu prognozy jest ogólny charakter ustaleń projektu studium i częste delegacje do miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie należy doprecyzować sposoby działań, a dla których studium służy do badania ogólnej zgodności w zakresie przeznaczenia terenu. Często też sformułowania zawarte w niniejszej prognozie mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od terminów i warunków realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

4. CHARAKTERYSTYKA DOTYCHCZASOWEGO SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA GMINY I MIASTA DZIAŁOSZYN. NAJWAŻNIEJSZE FUNKCJE EGZOGENICZNE I ENDOGENICZNE

Miasto i gmina Działoszyn, leży w południowej części województwa łódzkiego, na północnej krawędzi Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Gmina Działoszyn jest jedną z ośmiu gmin wchodzących w skład powiatu pajęczańskiego. Sąsiaduje od północy z gminą Siemkowice, od południa z gminami Lipie i Popów (woj. śląskie), od zachodu z gminami Pątnów i Wierzchlas (powiat wieluński) oraz od wschodu z gminą Pajęczno. Powierzchnia miasta wynosi 5 km^2, gminy 116 km^2. Powierzchnia miasta i gminy stanowi łącznie 0,7% powierzchni województwa łódzkiego. Pod względem powierzchni Działoszyn należy do najmniejszych miast w województwie. Gmina położona jest na granicy zetknięcia się trzech województw tj. województwa łódzkiego, śląskiego i opolskiego. Dobre powiązania z Sieradzem, Wieluniem, Radomskiem, Łodzią, Opolem i Częstochową zapewnia sieć dróg krajowych i wojewódzkich. Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest przebiegająca przez gminę, z północy na południe, linia kolejowa Śląsk - Porty Wybrzeża. Pod względem liczby ludności wg stanu na koniec 2017 r. miasto Działoszyn liczyło 5950 mieszkańców, zaś gmina Działoszyn 6715 mieszkańców, łącznie miasto i gmina 12665 mieszkańców.

W przypadku gminy i miasta Działoszyn wyraźnie można rozróżnić klasyczny podział na funkcję egzogeniczną i funkcje endogeniczne. Na terenie gminy funkcja endogeniczna (skierowane do wewnątrz) związana z administracją miejską oraz handlem zdecydowanie skoncentrowana jest w Działoszynie. Funkcje egzogeniczna związana z przemysłem i turystyką to funkcje skierowane na zewnątrz (miasta). Szczególnie widoczne jest to w zakresie produkcji przemysłowej. W tym miejscu należy podkreślić rolę Cementowni „Warta" oraz całego kompleksu przetwórstwa rolno spożywczego. Ważną rolę odgrywa także kompleks przesyłowo - energetyczny. W ostatnim czasie wzrasta znaczenie Działoszyna jako ośrodka turystycznego. Funkcja egzogeniczna jest dominującą i ma znaczący wpływ na pozostałe tereny gminy oraz na tereny sąsiadujące z gminą (także w skali województwa łódzkiego).

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO STUDIUM.

a. Istniejące zagospodarowanie

Obszar Nr 1

Obejmuje obszar zlokalizowany we wschodniej części gminy Działoszyn, w mieście Działoszyn. W północnej części obszaru zlokalizowany jest budynek mieszkalny i budynek usługowy (myjnia samochodowa). W południowej części obszaru zlokalizowane są tereny leśne, boisko sportowe wraz z zapleczem sanitarnym. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są lasy, tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny zabudowy usługowej i tereny rolne.

Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

Widok na obszar Nr 1 od strony drogi krajowej

Obszar Nr 2

Obejmuje obszar zlokalizowany we wschodniej części gminy Działoszyn, w mieście Działoszyn, zabudowany budynkami produkcyjnymi. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są tereny zabudowy produkcyjnej, tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny zabudowy usługowej i tereny rolne.

Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

Widok na południową część obszaru Nr 2

Obszar Nr 3

Obejmuje obszar zlokalizowany we wschodniej części gminy Działoszyn, w obrębie Trębaczew, zabudowany budynkiem produkcyjnym. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są tereny zabudowy produkcyjnej, tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny kolejowe i tereny rolne.

Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

Obszar Nr 4

Obejmuje obszar zlokalizowany we wschodniej części gminy Działoszyn, w obrębie Trębaczew, teren nie jest zabudowany. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny kolejowe i tereny rolne.

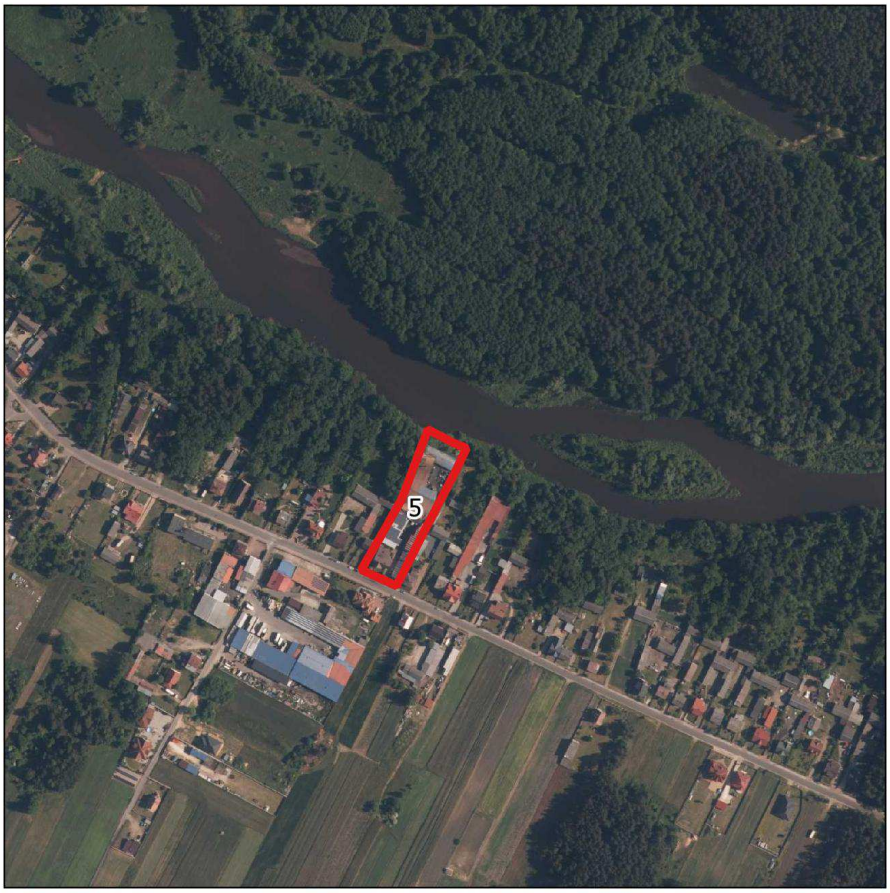
Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

Obszar Nr 5

Obejmuje obszar zlokalizowany we wschodniej części gminy Działoszyn, w obrębie Zalesiaki, w obszarze analizowanym zlokalizowane są: budynek mieszkalny, budynki gospodarcze i budynki produkcyjne. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są tereny zabudowy produkcyjnej, tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny zabudowy usługowej, tereny rolne, lasy i rzeka Warta.

Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

Widok na południową część obszaru Nr 5

Obszar Nr 6

Obejmuje obszar zlokalizowany w południowo-zachodniej części gminy Działoszyn, w obrębie Kiedosy Szczepany. W obszarze analizowanym zlokalizowane są budynki mieszkalne, budynki gospodarcze, grunty role i lasy. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny rolne, lasy i rzeka Grabarka.

Istniejące zagospodarowanie obszaru objętego zmianą studium

b. Ukształtowanie terenu

Według podziału J. Kondrackiego gmina Działoszyn leży w całości na obszarze Wyżyny Wieluńskiej (mezoregion) i wchodzi w skład makroregionu - Wyżyna Krakowsko-Częstochowska.

Na ukształtowanie powierzchni omawianego obszaru wpłynęła głównie budowa geologiczna podłoża przedczwartorzędowego i różna odporność skał na procesy denudacyjne i krasowe.

Ostateczną rzeźbę nadały jednak terenowi plejstoceńskie procesy lodowcowe (transgresje lodowca, procesy erozyjno-denudacyjne i akumulacyjne) dwóch stadiałów zlodowacenia środkowopolskiego: część położona na północ od doliny Warty objęta była stadiałem Warty (mazowiecko-podlaskim), część południowa – stadiałem Radomki (maksymalnym).

Powyższe procesy wytworzyły na obszarze gminy Działoszyn trzy typy rzeźby:

- obszary o typie rzeźby preglacjalnej (przedplejstoceńskiej), reprezentowane przez izolowane, kopulaste, wysokie (do ok. 30 m), wapienne pagóry (pochodzenia jurajskiego, przemodelowane w trzeciorzędzie i w trakcie zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego), licznie reprezentowane na południe od doliny Warty - w rejonie wsi: Szczepany, Młynki, Lisowice, Raciszyn, Zalesiaki oraz przez największą z tych form - na wschód od Działoszyna w rejonie Cementowni „Warta" S.A. i wsi Trębaczew;
- obszary o typie rzeźby glacjalnej (plejstoceńskiej), na których w zależności od odporności starszego podłoża powstały dwa typy form akumulacji lodowcowej: lekko pofalowana, wyniesiona do wysokości 190-220 m n.p.m. wysoczyzna polodowcowa, o stokach łagodnie opadających (poza strefą krawędziową doliny Warty, gdzie nachylenie sięga ponad 15%)

oraz mniejsze formy: wzgórza i pagórki morenowe, występujące na południe od doliny Warty w rejonie wsi Szczepany - Lisowice (formy największe), a także tworzące skupiska w okolicach wsi Szczyty-Sadowiec-Trębaczew;

- obszary o typie rzeźby późnoplejstoceńskiej i holoceńskiej, charakteryzujące się występowaniem wielu form denudacyjnych, erozyjnych, krasowych oraz form akumulacji aluwialnej, deluwialnej i eolicznej, zdominowane pod względem wielkości i znaczenia przez dolinę rzeki Warty, która na odcinku gminy Działoszyn wcinając się w jurajskie wapienie, tworzy głęboki, policykliczny, malowniczy przełom. Rzeka Warta na odcinku gminy wytworzyła rozległą - o szerokości 300 m (rejon Lisowic) do 2 km (rejon Działoszyna) i głęboką (do 60 m) dolinę, w której wyraźnie zaznaczają się trzy stopnie terasowe: wyższy nadzalewowy (najszerszy - do 1 km w okolicy cementowni Warta), niższy nadzalewowy oraz zalewowy, wyniesiony 3 - 4 m powyżej poziomu wody w rzece.

Poza wymienionymi wyżej formami, na obszarach wysoczyznowych występują lokalnie jary i wąwozy głęboko wcięte w podłoże, dolinki erozyjne - denudacyjne o suchym dnie, zagłębienia i obniżenia terenu często o krasowym pochodzeniu, pola piasków przewianych oraz dolinki dwóch mniejszych cieków o podmokłych dnach: strugi płynącej północnym fragmentem gminy na odcinku od Trębaczewa do okolic Błaszkowizny i strugi płynącej południowym fragmentem gminy od Krępów (na wschód od Lisowic) w kierunku Lisowic Kolonii oraz formy antropogeniczne do których należą liczne pozostałości pokopalniane takie jak: wyrobiska, kamieniołomy, zwałowiska itp.

c. Budowa geologiczna

Teren gminy Działoszyn położony jest w obrębie wschodniej części monokliny przedsudeckiej. Podłoże podczwartorzędowe stanowią utwory jury górnej zbudowane z osadów węglanowych – głównie wapieni i wapieni marglistych, z niewielkim udziałem margli. Po względem stratygraficznym utwory te zaliczane są do oksfordu środkowego i górnego. Litologicznie osady wapienne są bardzo zróżnicowane. Wśród nich można wydzielić dwa główne typy facjalne tj. wapienie skaliste i wapienie płytowe.

Wapienie oksfordu środkowego odsłaniają się na powierzchni na wzgórzach na południowy zachód od Działoszyna, w okolicach wsi Węże i Draby. Jednym z tych wzgórz jest Góra Zelce. Stąd seria wapieni skalistych tu reprezentowana nosi nazwę wapieni zelczańskich.

Wapienie oksfordu górnego odsłaniają się w licznych kamieniołomach. Ich litologiczne zróżnicowanie jest widoczne w kamieniołomie cementowni Warta, kamieniołomach w Raciszynie, Kolonii Lisowice i Zalesiakach. W Zalesiakach występuje szczególna odmiana wapienia. Jest to bardzo zwięzła, organogeniczna skała z licznymi dużymi porami. Z powodu swego podobieństwo do typowej martwicy wapiennej nazywana jest trawertynem. Jest to jedyne w Polsce miejsce występowania takiego surowca. Ze względu na walory dekoracyjne, gdyż odznacza się ciekawą teksturą i barwą, wykorzystywany jest jako kamień okładzinowy.

Stwierdzona otworami wiertniczymi miąższość wapieni jury górnej wynosi około 230 m.

Podłoże jurajskie jest w znacznym stopniu skrasowiałe. Występują tu liczne formy krasowe jak: jaskinie (np. okolice wsi Węże), leje, studnie, kieszenie i inne mniejsze zagłębienia. Niektóre formy krasowe sięgają głębokości powyżej 100 m.

Powierzchnia stropu osadów jurajskich skutkiem zaburzeń tektonicznych i procesów krasowych jest urozmaicona. Występuje na różnych głębokościach. Generalnie najpłycej w południowej części gminy, gdzie często wapienie odsłaniają się na powierzchni, np. obszar złoża w Zalesiakach. W Działoszynie, Trębaczowie podłoże wapienne nawiercono na bardzo różnych głębokościach, od kilku do około 30 metrów. Na północy gminy strop jurajski jest najgłębiej położony, w Wójtowiźnie na głębokości około 48 m, w Niżankowicach prawie 67 m.

Na powierzchni podczwartorzędowej wyróżnia się głęboko wcięta, o charakterze przełomowym, nawiązująca do równoleżnikowej strefy uskokowej dolina Warty.

Rzędne stropu jury wahają się między rzędnymi około 160 m n.p.m. na północy gminy (otwór w Niżankowicach), a 200 m n.p.m. w części południowej i południowo-wschodniej (Raciszyn, Zalesiaki, Trębaczew). Utwory trzeciorzędowe wypełniają formy krasowe i inne obniżenia wytworzone w stropie mezozoiku Związane są z procesami wietrzeniowymi i krasowymi. Są to iły, gliny, mułki i piaski, z rumoszem wapieni, miejscami z brekcją kostną. Utwory czwartorzędowe pokrywają większą część powierzchni gminy. Składają się na nie osady plejstoceńskie i holoceńskie. Ich miąższość jest bardzo zróżnicowana, od zerowej w południowej części gminy w miejscu wychodni jurajskiego podłoża, do

ponad 60-metrowej na północno-zachodnim krańcu (otwór studzienny w Niżankowicach – 67 m). Plejstocen reprezentowany jest przez utwory z okresu wszystkich zlodowaceń i interglacjałów.

Na większości powierzchni występują głównie lodowcowe i wodnolodowcowe utwory zlodowacenia środkowopolskiego – stadiału Warty. Są to wzniesienia moren czołowych, zbudowane z piasków, żwirów i głazów, którym towarzyszą pokrywy glin lodowcowych oraz pagóry i tarasy kemowe. Wzniesienia moren występują w Niżankowicach, Szczytach, Działoszynie, pagóry kemowe w okolicach Sadowca. Z okresu zlodowacenia północnopolskiego występują na powierzchni osady piaszczysto-żwirowe tarasów nadzalewowych doliny Warty.

Na powierzchni występują też piaski eoliczne w wydmach w okolicach Sadowca i Bobrownik.

Osady holoceńskie to piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych oraz namuły w dnach dolin i zagłębieniach bezodpływowych.

Konsekwencją budowy geologicznej w tym regionie jest urozmaicona rzeźba terenu i zasoby surowców mineralnych – wapieni i kruszyw.

d. Surowce mineralne

Gmina Działoszyn jest bogata w surowce mineralne. Szczególne znaczenie mają złoża surowców węglanowych, od lat stanowiące bazę dla przemysłu cementowego i wapienniczego. Poniżej wymienione zostały wszystkie udokumentowane złoża surowców mineralnych na terenie gminy z podaniem ich stanu zasobów geologicznych bilansowych i przemysłowych na podstawie „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce". Jest to stan obliczony na dzień 31 grudnia 2018 roku. Podział surowców zastosowany został wg podziału w cytowanym bilansie.

a) wapienie dla przemysłu cementowego

*Złoże „**Działoszyn-Trębaczew***", złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z ustalonymi zasobami w kat. $B+C_1+C_2$. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 197 149 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 19 721 tys. ton. Złoże eksploatowane jest na mocy koncesji Ministra Środowiska Nr 23/2001 z dnia 31.12.2001 r. udzielonej Kombinatowi Cementowo-Wapienniczemu „Warta" w Działoszynie (obecnie: Cementownia „Warta" S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie, ostatnio zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 20 lutego 2020 r. znak: RŚV.7422.4.2020.AW.
Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Działoszyn VII" wymienioną wyżej decyzją z 2020 roku. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2030 r.

*Złoże „**Niwiska Górne-Grądy**",* złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z zasobami ustalonymi w kategorii C_1. Złoże położone jest w części na terenie gminy Działoszyn, w części w obrębie gminy Pajęczno. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, wynoszą 28 123 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 7 350 tys. ton. Złoże eksploatowane jest przez Cementownię „Warta" S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie na podstawie koncesji Wojewody Łódzkiego z dnia 20 lipca 1999 r. znak: OZ.Si/IV-7512/3/99, zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 16 października 2012 r., znak: ROV.7422.2.140.2011/2012.CF, decyzją z dnia 15 lipca 2016 r., znak: RŚV. 7422.154.2015/2016.CF, decyzją z dnia 30 czerwca 2017 r. znak: RŚV.7422.40.2017.CF oraz decyzją z dnia 23 maja 2018 r. znak: RŚV.7422.61.2018.CF.
Dla złoża ustanowiono teren górniczy „Niwiska Górne – Grądy II" wymienioną wyżej decyzją z 2017 roku oraz obszar górniczy „Niwiska Górne – Grądy IV" decyzją z 2018 roku. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2025 r.

b) wapienie dla przemysłu wapienniczego

*Złoże „**Bobrowniki**"* , złoże nieeksploatowane, rozpoznane wstępnie z zasobami ustalonymi w kategorii C_2. wynoszącymi 15 767 tys. ton.

*Złoże „**Pajęczno**"* , nieeksploatowane, złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie w kat. C_2. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, położonego w większości w granicach miasta i gminy Pajęczno wynoszą 35 706 tys. ton.

*Złoże „**Patoki**"*, nieeksploatowane, złoże rozpoznane szczegółowo o zasobach w ilości 6 653 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice**”*, złoże o zaniechanej eksploatacji. Jego zasoby wynoszą 1 810 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice II**”*, złoże eksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 570 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została udzielona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 16 marca 2015 roku, znak: GO.6522.0001.2015.
W zacytowanej decyzji wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Wapiennik Lisowice II”. Koncesja jest ważna do dnia 1 marca 2040 r.
Uwaga: złoże „Wapiennik Lisowice II” częścią swej powierzchni pokrywa się z powierzchnią złoża „Wapiennik Lisowice” . Nie została jeszcze dokonana korekta (zmniejszenie) zasobów złoża „Wapiennik Lisowice”.

Złoże „***Wapiennik Lisowice III***”, złoże nieeksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 376 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice IV**”*, złoże nieeksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 586 tys. ton

c) kamienie łamane i bloczne

*Złoże „**Lisowice Las**”*, złoże wapieni o zasobach rozpoznanych szczegółowo, obecnie nieeksploatowane. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 230 tys. ton. Stwierdzenie wygaśnięcia koncesji nastąpiło decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 15 lutego 2012 roku, znak: RSV.7521/11/00/2012.

*Złoże „**Lisowice Wieś**”,* eksploatowane złoże wapieni o zasobach wynoszących 248 tys. ton. Wydobywanie kopaliny odbywa się na podstawie decyzji koncesyjnej Starosty Pajęczańskiego Nr 56/2009 z dnia 8 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/4/2009 zmienionej decyzją z 19 lutego 2014 r. znak Z1:GO.6522.0001.2014. Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Lisowice Wieś” wymienioną wyżej decyzją z 2009 roku. Koncesja jest ważna do dnia 7 lipca 2024 r.

*Złoże „**Raciszyn**”,* eksploatowane złoże wapieni o zasobach geologicznych w ilości 42 720 tys. ton. Zasoby przemysłowe wg bilansu wynoszą 4 833 tys. ton. Jest to złoże przeznaczone także na użytek przemysłu wapienniczego. Koncesja dająca prawo wydobywania kopaliny została udzielona decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 29 lipca 2009 r. znak: RO.V-CF-7513-42/09, zmieniona decyzją z dnia 29 czerwca 2015 r. znak: RŚV.7422.66.2015.CF oraz decyzją z dnia 29 sierpnia 2017 r. znak: RŚV.7422.177.2016.CF oraz decyzją z dnia 22 lutego 2021 r. znak: GKIII.7422.39.2020.AW.
Dla złoża ustanowiono teren górniczy „Raciszyn VII” decyzją z 2021 roku, obszar górniczy „Raciszyn I” decyzją z 2021 roku oraz obszar górniczy „Raciszyn I – pole S II” decyzją z 2021 r. Koncesja jest ważna do dnia 31 sierpnia 2029 r.

Złoże „***Raciszyn II**”*, eksploatowane złoże wapieni o zasobach geologicznych wynoszących 11 770 tys. ton. w tym zasobach przemysłowych 3 721 tys. ton. Jest to złoże przeznaczone także na użytek przemysłu wapienniczego.
Obecna eksploatacja prowadzona jest na mocy decyzji koncesyjnej Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 2 czerwca 2009 r. znak: RO.V-CF-7513-34/09. Decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 11 września 2013 r., znak: RŚV.7422.132.2013.CF zmieniająca koncesję wyznaczyła teren górniczy „Raciszyn IV”. Decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 20 września 2021 r., znak: GKIII.7422.71.2021.AW zmieniająca koncesję wyznaczyła obszary górnicze: „Raciszyn VI - Pole A” i „Raciszyn VII - Pole B”. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

Złoże „***Raciszyn Wieś**”*. Złoże wapieni rozpoznane szczegółowo o zasobach geologicznych 150 tys. ton. Starosta Pajęczański udzielił koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża decyzją z dnia 24 marca 2016 r., Decyzja Starosty Pajęczańskiego z dnia 3 listopada 2017 r. znak: Z1:GO.6522.0002.2015/2017 stwierdziła wygaśnięcie koncesji i zniosła obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Trakt Kamioński**”*, eksploatowane złoże, w którym wapienie - kamień budowlany i drogowy, został udokumentowany jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – piaskom. Stan zasobów surowca węglanowego wynosi 396 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę

Pajęczańskiego decyzją z dnia 14 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/5/2009, zmienioną następnie decyzją z dnia 15 czerwca 2011 r., znak: RS.V.7510/74/2011 wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński 1". Koncesja jest ważna do dnia 14 czerwca 2026 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński II**"*, eksploatowane złoże, w którym wapienie - kamień budowlany i drogowy, został udokumentowany jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – piaskom. Stan zasobów surowca węglanowego wynosi 275 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 29 kwietnia 2013 r. znak: GO.6522.2.2013. W decyzji wyznaczono obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński II". Koncesja jest ważna do dnia 30 kwietnia 2023 r.

Złoże *„**Trakt Kamioński III**"*, złoże rozpoznane szczegółowo z zasobami wynoszącymi 392 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 10 czerwca 2019 r. znak: GO.6522.0001.2019, wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński III". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2039 r.

*Złoże „**Zalesiaki**"*, zagospodarowane eksploatowane okresowo złoże trawertynu. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 1 867 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 965 tys. ton. Eksploatowana jest część złoża. Koncesja na eksploatację została udzielona przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 5 stycznia 2009 r. znak: RO.V-AK-7513-46/08. W decyzji tej został wyznaczony obszar i teren górniczy „Zalesiaki II". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

d) kruszywo naturalne

*Złoże „**Działoszyn II**"*, złoże piasków i żwirów o zasobach geologicznych w ilości 825 tys. ton, i takiej samej ilości zasobów przemysłowych. W roku 1998 decyzją Wojewody Sieradzkiego była udzielona koncesja na wydobywanie kopaliny ze złoża. Marszałek Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 15 maja 2012 r., znak: ROV.7422.65.2012.CF stwierdził wygaśnięcie koncesji i zniósł obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Sadowiec**",* złoże piasku o zaniechanej eksploatacji z zasobami geologicznymi wynoszącymi 50 tys. ton. Koncesja została wygaszona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 16 czerwca 2009 r. znak: RS.V.7511/1/2009, którą to decyzją został zlikwidowany obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Szczyty II**"*, eksploatowane złoże piasku. Zasoby geologiczne wynoszą 233 tys. ton. Kopalina wydobywana jest na podstawie decyzji koncesyjnej Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 27 maja 2013 r., znak:RŚV.7422.91.2013.CF. W powyższej decyzji wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Szczyty II A". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2020 r.

*Złoże „**Szczyty III**"*, eksploatowane złoże piasku. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, wynoszą 5 202 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 2 258 tys. ton. Decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 25 września 2017 r. znak: Z1:RŚV.7422.76.2017.CF, zmienioną decyzją GKIII.7422.25.2022.AW z dnia 31 sierpnia 2022 r. wyznaczono granice obszaru górniczego „Szczyty III B" i terenu górniczego „Szczyty III B". Koncesja jest ważna do dnia 30 czerwca 2027 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński**"*, eksploatowane okresowo złoże piasku (z kopaliną towarzyszącą – wapieniem) o zasobach w ilości 66 tys. ton. Eksploatacja odbywa się na podstawie decyzji koncesyjnej Starosty Pajęczańskiego z dnia 14 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/5/2009. Decyzją znak: RS.V.7510/74/2011 z dnia 15 czerwca 2011 r., został wyznaczony aktualny obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński 1". Koncesja jest ważna do dnia 14 czerwca 2026 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński II**"*, eksploatowane okresowo złoże piasku (z kopaliną towarzyszącą – wapieniem) z zasobami wynoszącymi 38 tys. ton. Koncesja uprawniająca do eksploatacji została udzielona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 29 kwietnia 2013 r., znak: GO.6522.2.2013. W decyzji koncesyjnej wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Trakt Kamioński II". Koncesja jest ważna do dnia 30 kwietnia 2023 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński III**"*, złoże rozpoznane szczegółowo, w którym piaski, zostały

udokumentowane jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – wapieniom, z zasobami piasku wynoszącymi 151 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 10 czerwca 2019 r. znak: GO.6522.0001.2019, wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński III". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2039 r.

*Złoże „**Węże**"*, nieeksploatowane złoże piasków budowlanych, rozpoznane wstępnie w kat. C_2. Zasoby geologiczne w kategorii C2 wynoszą 23 230 tys. ton. Złoże częściowo położone jest na terenie sąsiedniej gminy Pątnów.

e. Warunki hydrogeologiczne

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną wód podziemnych, teren gminy leży w makroregionie centralnym, regionie śląsko – krakowskim nr XII, subregionie jurajskim – nr XII 3, rejonie kaliskim nr XII 3A.

Gmina położona jest w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerze 95 należącym do Subregionu Warty wyżynnego.

W obrębie gminy Działoszyn występują poziomy wodonośne związane głównie z utworami czwartorzędu i jury górnej. Jedynie niewielki skrawek powierzchni gminy, w jej północnej części, w okolicach wsi Sadowiec Pieńki leży w obrębie jednostki hydrogeologicznej z podrzędnym poziomem użytkowym w utworach trzeciorzędowo-jurajskich.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

Poziomy wodonośne tego piętra charakteryzują się nieciągłym występowaniem zawodnionych warstw i zmiennym zawodnieniem, dlatego mają podrzędne znaczenie. Wody osadów czwartorzędowych ujmowane są przez płytkie studnie, przede wszystkim w dolinie Warty. Zwierciadło tych wód występuje na różnych głębokościach, ma na ogół charakter swobodny. Ujęcia mają wydajności rzędu kilku m^3/h.

Najpłytszym jest poziom wód gruntowych o lustrze wody położonym na głębokości od 0 do 5 m, występujący w piaskach i żwirach podścielonych warstwą glin. Głębiej występują wody w osadach czwartorzędowych na obszarze wysoczyzny w piaszczysto-żwirowych warstwach śródglinowych, np. w obszarze strefy czołowomorenowej w rejonie wsi Sadowiec występują dwa poziomy czwartorzędowe: jeden na głębokości 2,5 m – 5,5 m, drugi na głębokości 9-12 m. Poziomy czwartorzędowe występują na bardzo różnych głębokościach, w zależności od wykształcenia litologicznego, maksymalnie do około 40 m ppt.

Jurajskie piętro wodonośne – poziom górnojurajski

Poziom górnojurajski to główny poziom wodonośny na obszarze gminy, związany z osadami wapiennymi oksfordu. Wody tego poziomu to wody szczelinowe, o swobodnym, napiętym lub słabo napiętym zwierciadle. Jest to poziom na większości obszaru praktycznie pozbawiony izolacji. Wyjątkiem jest niewielki obszar na północno-zachodnim skraju gminy. Istniejące ujęcia w Niżankowicach i Szczytach charakteryzują się napiętym lustrem wody, gdyż jurajskie utwory wodonośne są tutaj izolowane od powierzchni pokrywą glin zwałowych o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Występujące miejscami lekkie napięcie lustra wody na pozostałym obszarze spowodowane jest najczęściej obecnością w obrębie wapieni wkładek marglistych.

W obrębie doliny kopalnej Warty osady nieprzepuszczalne – gliny zwałowe izolujące jurajskie wapienie od nadległych czwartorzędowych osadów piaszczysto-żwirowych zostały usunięte w procesie erozji, skutkiem czego nastąpiło połączenie poziomu czwartorzędowego i jurajskiego.

W większości ujęć lustro wody stabilizuje się na rzędnych 177 – 179 m n.p.m., na głębokościach bardzo zróżnicowanych, zależnie od ukształtowania powierzchni terenu, od kilku metrów w dolinie Warty do prawie pięćdziesięciu w Niżankowicach, w północnej części gminy. Generalny spadek zwierciadła wody jest w kierunku doliny Warty, która jest rzeką drenującą ten poziom. Uzyskiwane wydajności z poziomu górnojurajskiego są wysokie. Znaczna wodonośność jest efektem szczelinowo-krasowego charakteru wodonośca. Na jego zasilanie mają znaczny wpływ również strefy tektoniczne.

Z tych wód korzysta Cementownia „Warta" mająca ujęcie o zasobach eksploatacyjnych w ilości 270 m^3/h przy depresji 5 – 8 m, ujęcie komunalne w Działoszynie mające ustalone zasoby eksploatacyjne wynoszące 136 m^3/h przy depresji 1,4 m i cały szereg innych.

Wody poziomu górnojurajskiego charakteryzują się dość niską ogólną mineralizacją, mają charakter słabozasadowy. Nie wymagają uzdatniania.

Główne ujęcia wód podziemnych i ich podstawowe dane zostały wyszczególnione w rozdziale „Zaopatrzenie w wodę."

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Cała gmina znajduje się na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Częstochowa" (GZWP 326). Jest to zbiornik szczelinowo-krasowy, o przeciętnej jakości wód w klasie Ic i Id i średniej głębokości ujęć około 160 m ppt. Powierzchnia całego zbiornika obejmuje 3172,2 km^2. Poziom wodonośny jury górnej charakteryzuje się reżimem swobodno-naporowym. Oszacowane zasoby odnawialne w granicach GZWP wynoszą 1289 952 m^3/24h, zaś zasoby dyspozycyjne – 760320 m^3/24h. Jakość wód podziemnych jest zróżnicowana, na ogół dobra bądź zadowalająca. Lokalnie stwierdzona obecność w wodach podziemnych podwyższonych wartości azotynów i amoniaku, sporadycznie chromu i cyjanków wskazuje na antropogeniczny charakter ognisk zanieczyszczeń. Należy do nich zaliczyć brak kanalizacji sanitarnej na znacznym obszarze, szczególnie wiejskim, gospodarkę przemysłową i górnictwo.

Dla zbiornika została opracowana w 2009 r. dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika wód podziemnych Częstochowa nr 326. Dokumentacja została przyjęta przez Ministra Środowiska w dniu 07 sierpnia 2009 r. znak: DGiKGkdh-4791-4/6724/3422/09/MJ. Proponowane granice strefy ochronnej zbiornika zostały wniesione na rysunki studium. Obszar ten obejmuje środkową partię gminy Działoszyn na południe od drogi krajowej Nr 42 i drogi lokalnej do Bobrownik z wyłączeniem fragmentu obszaru gminy położonej na wschód od tzw. Drogi Dankowskiej bez wsi Zalesiaki Pieńki i części gruntów wsi Zalesiaki. Obszar strefy pokrywa się generalnie zarówno z doliną rzeki Warty jak i z obszarem występowania bezpośrednio na powierzchni lub płytko w podłożu utworów wapiennych spękanych i miejscami krasowiejących, nie stanowiącej dobrej izolacji wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Obszar ten wyznaczono po przeprowadzeniu analizy prędkości przemieszczania się cząstek obliczeniowych w strumieniu wód podziemnych biorąc pod uwagę 25 letni czas migracji wody i zanieczyszczeń z powierzchni do poziomu wodonośnego jury górnej. Ten teren należy uznać jako obszar zasilania głównych i użytecznych poziomów wodonośnych GZWP i winien podlegać szczególnym ograniczeniom pod względem lokalizacji nowych inwestycji mogących w zakresie oddziaływania hydrogeologicznego zawsze i potencjalnie oddziaływać na środowisko.

Poza wprowadzeniem danych wynikających z przepisów szczególnych, projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone warunki hydrogeologiczne na terenie gminy Działoszyn oraz na terenach przyległych w tym stan JCWPd.

f. Gleby

Gmina Działoszyn charakteryzuje się ogólnie słabymi warunkami glebowymi. Dominującym materiałem glebotwórczym są piaski oraz w niewielkim stopniu gliny i pyły. Przeważającym typem gleb są gleby brunatne wyługowane, nieznaczne powierzchnie pokryte są glebami należącymi do typu gleb bielicowych, czarnych ziem i piasków murszastych.

Największą wartość rolniczą przedstawiają gleby brunatne wyługowane wytworzone z gliny zwałowej oraz gleby wytworzone z pyłów i piasków gliniastych mocnych, występujących na zwięzłym podłożu. Mają one zwykle dobre warunki wodne i nadają się pod uprawę większości roślin. Gleby te należą do kompleksu 4. żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego). Gleby te występują głównie w rejonie wsi Trębaczew i Sadowiec. W sumie zajmują one niewielką powierzchnię. Niewielka enklawa gleb pseudobielicowych kompleksu 4 znajduje się również na północ od wsi Załęcze Małe.

Znacznie większą powierzchnię zajmują gleby piaskowe różnych typów oraz brunatne wyługowane przynależące do kompleksu 5. żytniego dobrego.

Ciągną się one równoleżnikowo pasem o zmiennej szerokości, przez teren wysoczyzny, od kompleksu leśnego na zachodzie po granicę gminy na wschodzie, otaczając gleby kompleksu 4. Niewielkie enklawy gleb kompleksu żytniego dobrego występują również na południe od doliny rzeki Warty.

Znacznie gorszą jakościowo grupę gleb stanowią płytkie piaski gliniaste zalegające na piaskach luźnych i słabo gliniastych oraz średnio głębokie piaski słabo gliniaste na luźnych podłożach. W skład tych gleb wchodzą również gleby brunatne wyługowane oraz niewielkie enklawy czarnych ziem. Gleby te są zbyt przepuszczalne i z tego powodu zbyt suche. Z reguły są zaliczane do kompleksów 6. żytniego

słabego i 7. żytniego bardzo słabego (żytnio-łubinowego). Gleby te zajmują prawie cały pozostały teren gminy.

W grupie czarnych ziem spotyka się także gleby okresowo podmokłe. Nadają się one głównie pod uprawę roślin pastewnych. Gleby te zostały zaliczone do kompleksu 2z zbożowo-pastewnego słabego i 3z zbożowo pastewnego bardzo słabego. Kompleksy te występują głownie w dolinie Warty w rejonie miejscowości: Bobrowniki i Raciszyn. W dolinie Warty występują również mady zaliczane do kompleksów 2z i 3z oraz gleby mułowo-torfowe.

W rejonie wsi Raciszyn, Lisowice, Kolonia Lisowice i Zalesiaki występują niewielkie obszary żyznych, ale bardzo wrażliwych na suszę rędzin jurajskich. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi tylko 45,9 podczas gdy dla powiatu pajęczańskiego kształtuje się on na wysokości 54, natomiast dla kraju 66.

Na terenie gminy zdecydowanie przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych. Gleby klas V, VI i VIz zajmują 82,0% użytków rolnych, podczas gdy te same dane dla powiatu kształtują się na wysokości 62,7%, zaś dla kraju na wysokości 33%.

Gleby o najwyższej przydatności rolniczej znajdują się głównie w rejonie miejscowości Szczyty, Niżankowice i Trębaczew, zaś najsłabsze w rejonie miejscowości Szczepany, Kiedosy, Draby, Lisowice, Kolonia Lisowice, Bobrowniki, Działoszyn, Sęsów i Zalesiaki.

Udział gleb w poszczególnych klas bonitacyjnych przedstawia poniżej zamieszczona tabela:

Klasy gleb	Powierzchnia gleb w poszczególnych klasach w %	
	Gmina	Polska
I i II	–	3,7
IIIa	–	10,1
IIIb	0,7	13,9
IVa	3,1	22,6
IVb	14,2	16,7
V	36,6	20,7
VI	41,7	11,4
VIz	3,7	0,9

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których docelowo zostaną wyłączone z produkcji rolnej grunty klasy III.

g. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Działoszyn leży w całości w zlewni Warty, w dorzeczu Odry. Warta, trzecia, co do wielkości rzeka Polski biorąca początek w Kromołowie k/Zawiercia, przepływa przez środek gminy ze wschodu na zachód dzieląc gminę na dwie prawie równe części. Dolina Warty o naturalnym charakterze i zmiennej szerokości od ok. 300 m w okolicach Lisowic do ok. 2000 m w rejonie Działoszyna, wcina się głęboko w silnie skrasowiałe wapienne podłoże, tworząc bramki przełomowe zwane Przełomem Działoszyńskim. Głębokość wcięcia sięga 60 m. Rzeka płynie naturalnym korytem silnie meandrując i dzieląc się na dwa lub więcej nurtów. Od Działoszyna Warta zalicza się do rzek spławnych.

Na odcinku gminy Działoszyn Warta nie przyjmuje żadnych dopływów. Największy ciek Sucha Struga płynący przez Kiedosy i Kolonię Lisowice zanika w strefie krasowej pomiędzy Raciszynem a Lisowicami, nie doprowadzając wody do Warty. Jednak na całej długości doliny, po obu jej stronach występują bardzo licznie niewielkie dolinki erozyjno-denudacyjne prowadzące niewielkie ilości wód wysiękowych bądź okresowo wody opadowe. Obszary otaczające dolinki są terenami o dużych predyspozycjach do silnych spływów powierzchniowych oraz wysięków.

Poza Wartą i doliną Suchej Strugi na terenie gminy występuje jeszcze jeden niewielki ciek. Tereny źródliskowe cieku znajdują się niedaleko poza granicą gminy. Przez teren gminy płynie on głęboko wciętą doliną na północ od miejscowości Sadowiec i Szczyty i zanika na północny-zachód od Błaszkowizny.

Rzeka Warta została zaliczona do rzek typu pluwialno-nawalnego (Dynowska, 1971) czyli typu umiarkowanego z wezbraniem wiosennym i letnim oraz gruntowo-deszczowo-śnieżnym zasilaniem. Najwyższe stany wody notuje się w okresie wiosennym (II, III), niskie stany wody w początku lata i na jesieni (IX). Ten charakterystyczny rytm zmian stanów wody związany jest przede wszystkim z roztopami wiosennymi i niemal wyłącznie gruntowym zasilaniem rzek jesienią. Wysokie wezbrania

wiosenne związane z roztopami oraz letnie występujące głównie w lipcu związane z intensywnymi opadami zagrażają wylewami. Wezbrania o charakterze powodzi o małym natężeniu, notowane są prawie każdego roku, powodzie typu katastrofalnego, co 3–4 lata. Powodzie katastrofalne są w dolinie Warty szczególnie groźne.

W granicach gminy Działoszyn występują następujące zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych – rzecznych:

1. JCWP Dopływ spod Bronikowa o kodzie PLRW 60001718176;
2. JCWP Grabarka o kodzie PLRW 60001718172;
3. JCWP Liswarta od Górnianki do ujścia o kodzie PLRW 60001918169;
4. JCWP Warta od Grabarki do dopływu spod Bronikowa o kodzie PLRW 600019181759;
5. JCWP Warta od Liswarty do Grabarki o kodzie PLRW 60001918171.
6. JCWP Wierznica o kodzie 600017181789;

W oparciu o Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjęto: Ad1.

Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty;
Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry; Ad2.
Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty;
Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry; Ad3.
Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry; Ad4.
Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - zły;
Derogacje-4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty;
Uzasadnienie derogacji- Silne zmiany morfologiczne w zakresie ciągłości biologicznej cieku Ad5.
Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - zły;
Derogacje-4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty;
Uzasadnienie derogacji- Silne zmiany morfologiczne w zakresie ciągłości biologicznej cieku;
Ad 6. Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty; Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - umiarkowany.

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone wody powierzchniowe na terenie gminy Działoszyn oraz na terenach przyległych. Ustalenia studium nie mają wpływu na stan JCWP powierzchniowych.

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym, ale bardzo silnym zwiększeniem zasilania rzek opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Zagrożenie powodzią zależy także od hipsometrii zlewni i stopnia jej zalesienia oraz od możliwości retencjonowania wody w dużych i małych zbiornikach wodnych, polderach i rowach.

Stałymi obszarami występowania zagrożeń powodziowych jest dolina rzeki Warty. Na obszarze gminy Działoszyn na większości dolin rzecznych występuje problem okresowych podtopień. Charakterystyczną cechą dolin w powiecie pajęczańskim i gminie Działoszyn jest bardzo mała ilość wałów przeciwpowodziowych.

Na terenie gminy Działoszyn występują generalnie dwa rodzaje wezbrań powodziowych:

- powodzie roztopowe,
- powodzie opadowo-rozlewowe.

Powodzie roztopowe, mające miejsce głównie w marcu i kwietniu, spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej i powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek).

Powodzie typu opadowo-rozlewowego, występujące głównie w lipcu i w sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym.

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w szerokiej dolinie rzeki Warty i dolinach poprzecznych we wsiach: Trębaczew, Grądy, Zalesiaki, Raciszyn, Lisowice, Kapituła-Sęsów, Bobrowniki i w mieście Działoszyn. Szczególnie niebezpieczne i kolizyjne jest zagrożenie wodami powodziowymi terenów istniejącej zabudowy głównie w mieście Działoszyn oraz we wsiach Lisowice i Bobrowniki-Kapituła.

Dla rzeki Warty zostały opracowane mapy obszarów zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, które zostały przekazane gminie jako obowiązujące dokumenty w planowaniu przestrzennym i zarządzaniu kryzysowym. Zgodnie z w/w mapami obszar miasta i gminy Działoszyn:

a) częściowo znajduje się w na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%),
b) częściowo znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%),
c) częściowo znajduje się na obszarze, na którym, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%),
d) znajduje się poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Gmina Działoszyn jest bardzo uboga w wody stojące. Na terenie gminy nie występuje żaden większy zbiornik wodny. Znajdują się tu jedynie niewielkie oczka wodne oraz starorzecza. Wyjątek stanowi Żabi Staw, który jest jednocześnie pomnikiem przyrody, położonym na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

h. Warunki klimatyczne

Obszar gminy Działoszyn usytuowany jest zgodnie z regionalizacją W. Okołowicza na pograniczu środkowopolskiego i śląsko-małopolskiego regionu klimatycznego.

Gmina Działoszyn znajduje się pod wpływem klimatu umiarkowanego, z pewnym wpływem klimatu kontynentalnego. Według E. Romera teren gminy jest położony w strefie przejściowej między klimatem Krainy Wielkich Dolin, a Krainą Wyżyn Środkowopolskich. Usytuowanie opisywanego terenu na styku tych jednostek, powoduje ścieranie się nad tym obszarem polarnomorskich mas powietrza z typowo polarnokontynentalnymi. Powoduje to dużą zmienność klimatyczną zarówno w przebiegu dobowym jak i rocznym. Dużą różnorodnością cechują się wszystkie składowe klimatu tego obszaru. Zróżnicowanie warunków mikroklimatycznych jest również związane z rodzajem i wielkością form terenowych (ukształtowaniem terenu). Niekorzystne warunki klimatyczne panują przede wszystkim w obniżeniach terenowych, szczególnie w głębokich i wąskich dolinach oraz kotlinach. Ponadto odmienne warunki panują na zboczach o wystawie północnej i południowej. Obszary te charakteryzują się różnym okresem nasłonecznienia i dużymi amplitudami dobowymi temperatur. Poniżej scharakteryzowano najważniejsze czynniki składowe, mające wpływ na mikroklimat terenu gminy, w oparciu o dane zarejestrowane na stacji meteorologicznej w Wieluniu.

W latach 1997-2006 średnia roczna temperatura powietrza na stacji w Wieluniu wyniosła 8,1°C. Najcieplejszym miesiącem był lipiec (średnia temperatura w tym miesiącu wynosiła 19,2°C), natomiast najzimniejszym miesiącem był styczeń (średnia temperatura w tym miesiącu wynosiła -1,6°C).

Obserwacje z lat 1891-1930 wykazują do 50 dni mroźnych w roku oraz 115-117 dni z przymrozkami występującymi od października do kwietnia lub maja.

Rozkład temperatur powietrza warunkuje długość okresu wegetacyjnego. Okres ten ulega dużym zmianom i na omawianym terenie ma tendencje wzrostowe, w latach 1891-1930 wynosił około 210 dni, w latach 1931-1960 wynosił 214 dni, aby obecnie osiągnąć 222 dni.

Z danych Atlasu opadów atmosferycznych w Polsce 1891-1930, opracowanego przez W. Wiszniewskiego dla stacji w Wieluniu wynika, że średnia suma roczna opadów w tym okresie wynosiła 604 mm, natomiast największa średnia suma opadów miesięcznych w wysokości 92 mmm notowana była w miesiącu lipcu, a najmniejsza (30 mm) w lutym. Analiza danych dla tej samej stacji z lat 1951-1963 wskazuje, że największą sumę opadów zanotowano w miesiącu lipcu (124 mm), najmniejszą zaś w styczniu (28 mm). Średnia roczna suma opadów w tym okresie wynosiła 596 mm. Z tych danych wynikało, że średnia roczna suma opadów atmosferycznych spadała. Natomiast, analizując dane dla tej

samej stacji z lat 1997-2006 widać, że największą sumę opadów zanotowano w miesiącu lipcu (118,5 mm), najmniejszą zaś w styczniu (31,7 mm), a średnia roczna suma opadów w tym okresie wyniosła 641,4 mm. Z porównania powyższych danych wynika, że średnia roczna suma opadów atmosferycznych w tym okresie wzrosła. W okresie 1951-1963 średnio w roku notowano 165 dni z opadami. Najwięcej dni z opadami występowało w zimie (47 dni), w lecie zanotowano 42 dni deszczowych, a jesienią 36 dni. W przebiegu rocznym najmniej dni z opadami występowało w październiku, a najwięcej w styczniu. Najniższe średnie miesięczne wartości wilgotności powietrza występowały w maju (72%) i czerwcu (73%). Najwyższe w listopadzie i grudniu (78%). Zachmurzenie nieba szacuje się na około 140 dni, przy czym najbardziej pochmurne miesiące to listopad i grudzień. Długość zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 30 do 60 dni, maksymalnie od końca listopada do połowy marca.

Średnia suma opadów w okresie wegetacyjnym, która wynosiła na terenie nadleśnictwa Wieluń tylko 212 mm, jest niewystarczająca, co powoduje niekiedy występowanie suszy glebowej powodującej wysychanie odnowień i zalesień prowadzonych na gruntach leśnych.

Na omawianym terenie przeważają wiatry zachodnie, z tym, że w zimie zauważalny jest napływ wiatrów północno-zachodnich. Siła wiatrów jesienią i zimą jest na ogół większa niż latem. Częstość występowania wiatrów jest największa zimą i wiosną i wtedy cechuje je podwyższona prędkość. Średnia roczna prędkość wiatru w ostatnim dziesięcioleciu wynosi ok. 3m/s. Najsilniejsze wiatry wieją z kierunku południowego 3-5m/s, a najsłabsze z kierunku północno-wschodniego 2-3m/s. Okresy ciszy najczęściej występują latem.

Obszar gminy Działoszyn usytuowany jest zgodnie z regionalizacją W. Okołowicza na pograniczu środkowopolskiego i śląsko-małopolskiego regionu klimatycznego. Główne dane klimatyczne cechujące ten obszar to:

- średnia temperatura w roku wynosi 7,7°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń o średnich temperaturach - 3,5°C, najcieplejszym lipiec - 17,7°C,
- opady atmosferyczne występują przeciętnie w ciągu 160 dni w roku. Średnia wieloletnia suma opadów wynosi 607 mm,
- przewaga wiatrów zachodnich (21%) i południowo-zachodnich (19%). Największe wartości występują zimą oraz wiosną. W tych porach roku duże prędkości osiąga również wiatr przemieszczający się z północnego sektora. Cisze występują rzadziej niż w 1,3% roku,
- zachmurzenie osiąga średnio w roku od 6,2 do 6,6 stopni, kształtuje się, zatem w zakresie średniej wartości dla obszaru Polski. Największe średnie miesięczne zachmurzenie przypada na listopad i grudzień (7,9 i 7,6). Dni pogodnych (z zachmurzeniem < 2 stopni) jest średnio w roku ok. 40, a dni pochmurnych (z zachmurzeniem > 8 stopni) - ok. 140. Liczba dni pogodnych wzrasta z końcem okresu zimowego do osiągnięcia maksimum w sierpniu, wilgotność powietrza jest w ciągu roku wyrównana i waha się od 87% do ok. 72%. Największa ilość mgieł występuje w listopadzie, a najmniejsza w okresie wiosenno-letnim.

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone warunki klimatyczne gminy.

i. Warunki topoklimatyczne

Warunki klimatyczne występujące na terenie gminy nie odbiegają od warunków terenów sąsiadujących, dlatego dla gospodarki gminy znacznie ważniejsze niż warunki klimatyczne mają warunki bioklimatu i mikroklimatu, ponieważ one w znaczący sposób wpływają na warunki życia człowieka. W 1987 roku „Geoprojekt" w Warszawie wykonał opracowanie fizjograficzne na potrzeby planu zagospodarowania przestrzennego. Jest to materiał wyjściowy, na którym w znacznej mierze opierały się opracowania późniejsze przedstawiające ten zakres informacji. Także na potrzeby opracowania ekofizjograficznego wykonanego w 2010 r. na potrzeby projektu studium (…) Działoszyna III edycji wykorzystano w/w opracowanie z 1987 r. w niezbędnym zakresie.

W opracowaniu tym zostało wytypowanych 7 typów topoklimatu charakteryzujących się odmiennymi warunkami klimatycznymi. Wyróżniono zatem:

Topoklimat zboczy o ekspozycjach SE, S i SW i nachyleniu powyżej 5% - są to tereny o bardzo dobrych i dobrych warunkach klimatycznych. Charakteryzują się one dobrym nasłonecznieniem, dobrymi warunkami termicznymi, solarnymi, wilgotnościowymi i wentylacyjnymi. Są to tereny korzystne dla wszystkich form zainwestowania oraz dla upraw roślin cechujących się zwiększonymi wymaganiami klimatycznymi;

Topoklimat obszarów płaskich oraz zboczy o niewielkich nachyleniach - są to tereny o przeciętnych warunkach klimatycznych. Występują tu dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe, ale nieco gorsze warunki termiczne z uwagi na okresowe występowanie podwyższonych dobowych amplitud temperatury. Tereny te nadają się dla wszystkich form zainwestowania oraz dla upraw polowych za wyjątkiem roślin niskopiennych, charakteryzujących się małą odpornością na wahania temperatury w przygruntowej warstwie powietrza;

Topoklimat terasy nadzalewowej rzeki Warty oraz topoklimat terenów płaskich o okresowo wysokim poziomie wód gruntowych - są to tereny o okresowo gorszych warunkach klimatycznych. Warunki solarne są tu właściwe terenom płaskim, okresowo gorsze są warunki wilgotnościowe i większe prawdopodobieństwo występowania lokalnych mgieł. Są to tereny mniej korzystne dla zabudowy mieszkaniowej, bez przeciwwskazań dla obiektów o charakterze usługowym czy składowym, wskazane dla upraw wymagających większych ilości wilgoci i odpornych na wahania temperatury;

Topoklimat zboczy o ekspozycjach N, NE i NW i znacznym nachyleniu zboczy (ponad 10%) - są to tereny o mniej korzystnych warunkach klimatycznych, termicznych, wilgotnościowych i solarnych. Są to obszary niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej o długim przebywaniu ludzi, oraz upraw wrażliwych na okresowo niskie temperatury;

Topoklimat doliny rzeki Warty i pozostałych dolin - są to tereny o niekorzystnych warunkach klimatycznych. Występują tu szczególnie niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe, z uwagi na bardzo płytkie zaleganie wód gruntowych; występuje duże prawdopodobieństwo powstawania przygruntowych przymrozków oraz inwersji temperatury w obniżeniach, jak również częste zjawisko stagnacji chłodnego i wilgotnego powietrza; w miejscach o słabym przewietrzaniu występują tendencje do częstego zalegania mgieł, tworzenia się zastoisk i mrozowisk. Są to tereny niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej oraz dla upraw mało odpornych na przymrozki;

Topoklimat obszarów leśnych - kompleksy leśne charakteryzują się swoistymi warunkami klimatycznymi takimi jak niewielkie wahania temperatury, znaczną zacisznością, podwyższoną wilgotnością. Wpływają one korzystnie na klimat terenów przyległych i podnoszą walory zdrowotne. Topoklimat kompleksów leśnych jest bardzo zróżnicowany, jest bowiem uzależniony od rodzaju siedlisk.

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone istniejące warunki topoklimatyczne.

j. Ochrona przyrody

Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych, pod względem przyrodniczym i zagrożonych, składników różnorodności biologicznej.

W skład sieci Natura 2000 wchodzą:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. "ptasiej", rozporządzeniem Ministra Środowiska w 2004 roku. Na terenie województwa łódzkiego leżą fragmenty trzech obszarów ptasich. Ich łączna powierzchnia to 30 186 ha, czyli 1,6% terenu województwa,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. "siedliskowej", dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz gatunków roślin i zwierząt wymienionych w załączniku II do Dyrektywy, projektowane, co znaczy, że zostaną wyznaczone rozporządzeniem MŚ pod warunkiem uzyskania akceptacji Komisji Europejskiej. Na terenie województwa zaprojektowano osiem obszarów siedliskowych, w tym trzy znajdują się częściowo poza jego granicami.

Lista obszarów Natura 2000 zarówno siedliskowych jak i ptasich nie jest zamknięta i w kolejnych latach przewiduje się powiększanie sieci o nowe obiekty.

Na podstawie dostępnych na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska projektów ustaw i rozporządzeń, w tym listy obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 i listy proponowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 oraz map tych obszarów, można stwierdzić, że na terenie Gminy Działoszyn nie występują nowe obszary typowane do ochrony w ramach sieci obszarów Natura 2000.

Załęczański Łuk Warty PLH 100007

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007 o powierzchni 9317,2 ha został zatwierdzony na podstawie Decyzji Wykonawczej Komisji z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia szóstego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2012) 8135) (2013/23/UE) opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 26 stycznia 2013 r. (DZ.U.UEL 24/58 z dnia 26 stycznia 2013 r.).

Obszar obejmuje dolinę Warty od Lisowic w gminie Działoszyn do Kochlewa w gminie Wierzchlas i duży teren w zakolu rzeki, na 40 km jej biegu. W krajobrazie dominują formacje plejstoceńskie (wzgórza morenowe, równiny piaszczyste, sandry). Występują tu także liczne utwory krasowe takie jak: jaskinie, źródła, skałki, studnie i leje. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest głęboko wcięta w wapienne podłoże (30-60 m) i tworząca trzy przełomy dolina Warty. Zmienione w wyniku ekstensywnej gospodarki lasy, aktualnie są zdominowane przez sosnę.

Obszar stanowi ważną ostoję dla ochrony bioróżnorodności. Stwierdzono tu ponad 100 zbiorowisk roślinnych, w tym z ciekawymi wapieniolubnymi gatunkami. Dobrze zachowane płaty naturalnych drzewostanów dębowych, typowo wykształcone murawy napiaskowe. Łącznie stwierdzono tu 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Obszar wyróżnia się obecnością formacji krasowych z 24 jaskiniami - miejscami zimowania bogatych populacji nietoperzy. Łącznie występuje tu 8 gatunków kręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. We florze liczne są wapieniolubne gatunki roślin naczyniowych o charakterze górskim, gatunki roślin naczyniowych chronione prawnie oraz rzadkie lub zagrożone lokalnie.

Najpoważniejsze zagrożenie dla obszaru stanowią zanieczyszczenia wody, eksploatacja wapieni oraz chaotyczna zabudowa rekreacyjna.

W granicach obszaru Załęczański Łuk Warty PLH100007 zidentyfikowano następujące typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion,*
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania,
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion roboli-petraeae*),
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion),*
- 91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*).

W poszczególnych klasach lasy i siedliska leśne łącznie zajmują 61% powierzchni, siedliska łąkowe i zaroślowe -2%, siedliska rolnicze - 37%.

Cała ostoja znajduje się na terenie utworzonego w 1978 roku Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, który obejmuje powierzchnię 14 485 ha. Dodatkowymi formami ochrony są dwa rezerwaty przyrody. Rezerwat Węże o powierzchni 20,74 ha, utworzony w 1972 roku obejmuje ochroną wapienny ostaniec (góra Zelce) z najbogatszym w tej części Jury stanowiskiem ciepłolubnej roślinności naskalnej oraz z 10-cioma jaskiniami krasowymi. Rezerwat Dąbrowa w Niżankowicach (o powierzchni 102,25 ha; utworzony w 1983 r.) chroni fragment kwaśnej dąbrowy i dąbrowy świetlistej.

Dla obszaru powyżej opisanego obszaru Natura 2000 został ustanowiony „Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – Załęczański Łuk Warty PLH100007", zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 kwietnia 2014 r. „W sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007", zmienionym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 czerwca 2018 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007. Identyfikuje on w szczególności istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk,

a także określa cele działań ochronnych i działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów działania.

Poza granicami gminy, ale w bezpośrednim jej sąsiedztwie znajduje się obszar Szachownica PLH 240004. Ochroną zostało objętych 12,7 ha, co stanowi proglacjalny system jaskiniowy w wapieniach górnojurajskich w środkowej części Wyżyny Wieluńskiej (gmina Lipie). Jaskinie są dogodnym miejscem hibernacji nietoperzy, reprezentujących do 10 gatunków. Cztery gatunki wykazane są w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W obszarze stwierdzono także występowanie 3 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Obszar zmiany studium oznaczony Nr 6 zlokalizowany jest w granicach Obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty.

Załęczański Park Krajobrazowy

„Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania”.

Na terenie gminy Działoszyn Załęczański Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię 36, 71 km^2, a otulina 15,40 km^2, z tego w granicach miasta znajduje się 0,19 km^2 otuliny. Załęczański Park Krajobrazowy utworzony został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu dnia 5 stycznia 1978 roku. Obowiązującą podstawę prawną stanowi rozporządzenie Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego zmienione Rozporządzeniem Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 czerwca 2008 r. zmieniającym rozporządzenie Wojewody Łódzkiego w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego.

Obszar Parku zajmuje północno wschodnią część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą Polską. Zadaniem Parku jest ochrona niepowtarzalnego krajobrazu jurajskich wapiennych ostańców kryjących w sobie wiele form krasu, wraz z osobliwą fauną i florą oraz urokliwego odcinka rzeki Warty, określanego jako najpiękniejszy i najwartościowszy przyrodniczo w stosunku do całego jej biegu. Warta płynie przez Park blisko 40-sto kilometrowym „Wielkim Łukiem”, wrzynając się głęboko w skaliste, wapienne podłoże. Dolina ta, o wysokich, stromych zboczach, często pociętymi parowami i dolinkami pobocznymi, tylko w niewielkim stopniu nosi ślady ludzkiej gospodarki, natomiast koryto rzeki jest całkowicie naturalne.

Nurt Warty często zmienia kierunek, meandruje, podmywa brzegi, usypuje piaszczyste łachy, tworzy i niszczy liczne wyspy. Na obecną szatę roślinną parku składa się ponad 100 przeróżnych zbiorowisk roślinnych i ok. 1200 gatunków roślin. Główną rolę odgrywają tu lasy. Nad rzeką pospolicie rośnie wiele gatunków wierzby, tworząc zespół zaroślowy wiklin nadrzecznych, przenikający się z zespołem łęgu wierzbowo – topolowego. W starorzeczach pojawiają się zarośla łozowe z wierzbą szarą, a po wypełnieniu starorzeczy torfem tworzy się ols, czyli bagienny las olszowy z kruszyną i porzeczką czarną w podszyciu oraz runem zielonym złożonym z wielu roślin bagiennych. Na terenach doliny Warty występuje widny las dębowy z dębem bezszypułkowym, ubogi florystycznie, obficie występuje tam orlica pospolita, trawa kłosówka miękka, borówka czarna i brusznica. Występują tu także powierzchnie pokryte sosną, z odnawiającym się dębem bezszypułkowym lub monokultury sosnowe na glebach porolnych. Świetlista dąbrowa obejmuje dąb bezszypułkowy, ciepłolubne rośliny leśne i borowe oraz gatunki muraw kserotermicznych, łąki i wrzosowiska. Runo zielne, świetlistej dąbrowy ma największą liczbę gatunków roślin spośród wszystkich typów lasów, jest różnorodne i wielobarwne. Kwaśna buczyna to cienisty las o drzewostanie prawie czysto bukowym, bez podszycia i z bardzo skąpym runem zielnym. Bukom towarzyszy jodła, świerk i dąb. Grąd jodłowy to żyzny las zmieszany z jodłą i świerkiem w wyższej warstwie drzew, a jodłą, bukiem, dębem szypułkowym, grabem i olszą czarną w warstwie niższej, gęste podszycie składa się tu z podrostów jodły, bzu koralowego, leszczyny i innych krzewów. W lasach załęczańskich występują też: śmiałek pogięty, trzęślica modra, trzcinnik owłosiony. W borach sosnowych świeżych rosną sosny, podrosty i kępy jałowców, a także warstwa mszysta, miękki, zielony dywan utkany z kilku gatunków mchów. Bór bagienny charakteryzuje się występowaniem krzewinek: bagna zwyczajnego, borówki bagiennej, żurawiny błotnej oraz licznych mchów torfowych. Najwartościowszymi przyrodniczo elementami, związanymi z jurajskim podłożem Parku, są ostańce wapienne. Ich odsłonięte szczyty porasta wielobarwna murawa kserotermiczna, a pośród skałek rozwinęły się osobliwe zespoły wapieniolubnej roślinności (szczególną cechą Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, wyróżniającą go z otaczających terenów) oraz stanowiska drobnej wapieniolubnej fauny, występującej tu daleko poza

zasięgiem zwartego występowania. Występują tu wapieniolubne paprocie: zanokcica skalna, murowa i krucha; murawy naskalne: kostrzewa blada, czosnek skalny, rojnik pospolity, mchy; murawy kserotermiczne: głowienka wielokwiatowa, dzwonek skupiony, szałwia okręgowa, rumianek.

W przypadku Załęczańskiego Parku Krajobrazowego istnieje obowiązek dostosowania przepisów dotyczących ochrony terenu do aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody.

Obszar zmiany studium oznaczony Nr 6 zlokalizowany jest w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

W projekcie zmiany studium nie wprowadza się ustaleń mogących mieć negatywny wpływ na zasady ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Rezerwaty przyrody

Rezerwat leśny „Dąbrowa w Niżankowicach" o pow. 102,54 ha.

Rezerwat znajduje się na terenie Nadleśnictwa Wieluń, Leśnictwa Niżankowice. Rezerwat został utworzony w 1983 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 39 z dnia 24.11.1983 r. (MP Nr 33, poz. 230 z 1983 r.). Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie rzadkiego w Polsce zbiorowiska- acidofilnej dąbrowy trzcinnikowej oraz dąbrowy świetlistej. Występuje tu jeden typ siedliskowy lasu – las mieszany świeży (LMśw). W drzewostanie gatunkiem panującym jest sosna pospolita i dąb bezszypułkowy. Niemal na całym obszarze rezerwatu tworzy się warstwa podrostów dębowych, które w miarę upływu czasu przechodzą w formy podokapowe, a nawet na fragmentach tworzą dolne piętro. Obszar rezerwatu zajęty jest przez świetlistą dąbrowę. Jest to zbiorowisko bardzo wrażliwe na nieprawidłowe gospodarowanie i użytkowanie. Na terenie rezerwatu występują pewne formy degeneracji. Zagrożeniem dla rezerwatu jest jego nadmierna penetracja i różnorodne wpływy antropogeniczne.

W przypadku rezerwatu obowiązuje Zarządzenie nr 4/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia12 marca 2013r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dąbrowa w Niżankowicach" w skład rezerwatu wchodzi obszar oznaczony w planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Wieluń na lata 2007- 2016, na terenie leśnictwa Niżankowice, obrębu Kraszkowice, jako oddziały: 139d,f,g,~a, 140f,~a,~c,~d, 142a,b,c,~a,~b, 143a,b,c,d,f,~a,~b,~c, 145a,~a,~d, 146a,b,~a,~b.

Zgodnie z w/w rozporządzeniem celem ochrony rezerwatu jest zachowanie mozaiki ekosystemów leśnych, w tym rzadkich w Polsce świetlistej i kwaśnej dąbrowy na granicy zasięgów geograficznych.

Rezerwat przyrody nieożywionej „Węże" o pow. 20,74 ha.

Rezerwat znajduje się na terenie Nadleśnictwa Wieluń, Leśnictwa Niżankowice (oddz. 160C a-l). Został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10.12.1971 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 5, poz. 33 z 1972 r.). Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie wapiennego wzgórza Zelce (ostańca jurajskiego) z systemem jaskiń zawierających formy naciekowe oraz lejami krasowymi, w których zachowały się szczątki zwierząt plioceńskich, a także w celu zachowania muraw naskalnych, wapieniolubnych paproci, muraw kserotermicznych, zarośli dzikich róż i jałowca. Na podstawie obowiązującego Zarządzenia nr 54/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Węże" celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wapiennego wzgórza (ostaniec jurajski) z systemem jaskiń zawierających formy naciekowe oraz z lejami krasowymi, w których zachowały się szczątki zwierząt plioceńskich, a także charakterystycznych dla tego typu podłoża ciepłolubnych zbiorowisk roślinnych.

Na terenie rezerwatu zostały odkryte szczątki kostne zwierząt trzeciorzędowych. Stanowisko zawiera najbogatszą w skali Polski faunę ssaków plioceńskich. Zrekonstruowane znaleziska pozwoliły na zrekonstruowanie krajobrazu i warunków z końca okresu trzeciorzędowego. We wnętrzu wzgórza znajdują się korytarze i jaskinie. Na ścianach występują polewy kalcytowe, drobne kolumny, stalagmity, zaś na stropie stalaktyty. Okazalsze fragmenty rzeźby zostały zniszczone. Na powierzchni powstają współcześnie żłobki krasowe, nieregularne jamy i bruzdy krasowe. Wierzchołek i północne zbocze porasta murawa naskalna, pozostałe zbocza suche lasy sosnowe sztucznego pochodzenia (Ekofizjografia dla Miasta i Gminy Działoszyn Województwo Łódzkie, Ekoton, T. Brzozowka, A. Tomczak, Łódź, 2003 r.).

W rezerwacie Węże znajduje się osiem jaskiń: Zanokcica, Za kratą, Draba, Mała, Prof. Samsonowicza, Stalagmitowa, Niespodzianka i Sulimskiego.

Zasady ochrony rezerwatów przyrody wynikają bezpośrednio z ustawy o ochronie przyrody, a w szczególności z planów ochrony, ustanowionych na podstawie zarządzenia nr 20/2011 z dnia 31 marca

2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dabrowa w Niżankowicach" oraz zarządzenia nr 22/2011 z dnia 31 marca 2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Węże".

W projekcie planu ochrony Załęczańskiego PK opracowanym przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, uznano za celowe utworzenie rezerwatu przyrody „Mokry Ług" w miejscowości Bobrowniki. Za przedmiot ochrony uznano torfowisko wysokie z typowymi zespołami roślinnymi i pełnym składem florystycznym o powierzchni około 12,4 ha.

W projekcie zmiany studium nie wprowadza się ustaleń mogących mieć wpływ na zasady ochrony rezerwatów przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu

W ramach tworzenia sieci obszarów chronionych na terenie województwa łódzkiego - zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego projektowane jest utworzenie m.in. „Załęczańskiego" Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz „Pajęczańsko-Gidelskiego" Obszaru Chronionego Krajobrazu. W obu przypadkach granice ich będą przebiegały przez teren gminy Działoszyn. W przypadku „Załęczańskiego" OChK ma on jednocześnie spełniać rolę otuliny Parku Krajobrazowego.

Załęczański Obszar Chronionego Krajobrazu o łącznej powierzchni 8129 ha będzie dodatkową formą ochrony przyrody w tej części województwa łódzkiego, którego osią główną będzie dolina Warty.

Pajęczańsko-Gidelski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni łącznej powierzchni 34450 ha projektowany jest w granicach gmin Pajęczno, Działoszyn, Nowa Brzeźnica i miasta Działoszyn w powiecie pajęczańskim oraz gmin Radomsko, Gidle, Kobiele wielkie i Ładzice w powiecie radomszczańskim.

W granicach gminy obszar ten położony jest na południe od Działoszyna z lasami prywatnymi wsi Raciszyn, które dochodzą do rzeki Warty. W południowej części tego obszaru znajduje się kompleks lasów prywatnych należących do wsi Zalesiaki Pieńki. Zachodnią część chronionego obszaru odgranicza droga prowadząca z Działoszyna do wsi Parzymiechy wraz z lasami prywatnymi należącymi do wsi Kiedosy Szczepany. Na uwagę zasługują drzewostany lasów prywatnych z siedliskami lasów i borów mieszanych.

W projekcie zmiany studium nie wprowadza się ustaleń mogących mieć wpływ na zasady ochrony projektowanych obszarów chronionego krajobrazu.

Biorąc jednak pod uwagę istniejące uwarunkowania w części wschodnio - południowej gminy (szczególnie w zakresie dokumentowania złóż kopalin) uzasadnione jest zrezygnowanie z rozciągania granic Pajęczańsko - Gidelskiego OChK na tereny gminy Działoszyn.

Działoszyński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy

Jest to teren obejmujący dolinę rzeki Warty od granic otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego do wschodniej granicy gminy o powierzchni 299 ha. Został powołany na podstawie Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczania obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. W.S. Nr 20, poz.115 z 1998 r.). Na rysunkach projektu zmiany studium granice zespołu zostały przedstawione zgodnie z opisem zawartym w rozporządzeniu Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 roku w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo krajobrazowe.

Obszar doliny Warty na tym odcinku charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi, zespół stanowi również ochronę dla korytarza ekologicznego, jakim jest rzeka Warta.

Biorąc pod uwagę skalę i lokalizację planowanej zabudowy zagrodowej w mieście Działoszyn (zasięg terenów zabudowy zagrodowej w mieście Działoszyn powiększono o powierzchnię 0,05 ha, zgodnie z istniejącym stanem zagospodarowania) nie przewiduje się negatywnego wpływu planowanej zabudowy na cele i przedmiot ochrony Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego.

W przypadku wyłączenia terenów z istniejącą zabudową, która nie posiada walorów krajobrazowych należy mieć na uwadze, że problem nabiera szczególnego znaczenia z uwagi na trwające prace nad audytem krajobrazowym województwa łódzkiego.

Obszar zmiany studium oznaczony Nr 5 zlokalizowany jest w granicach Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Renesansowe założenie Pałacowo-Parkowe w Działoszynie” - obejmuje założenie parkowe wraz z późnorenesansowym pałacem Męcińskich w dolinie Warty. Zespół został utworzony na podstawie Uchwały Nr XXVIII/195/05 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 31 sierpnia 2005 roku w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

W przypadku istniejących zespołów przyrodniczo krajobrazowych jest uzasadnione połączenie ich w jedną formę ochrony przyrody.

Biorąc pod uwagę cele i przedmiot ochrony zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w projekcie zmiany studium nie wprowadza się ustaleń mogących mieć wpływ na zasady ich ochrony.

Stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne

Obecnie na obszarze gminy Działoszyn nie ma formalnie utworzonych stanowisk dokumentacyjnych i użytków ekologicznych. Projektuje się objęcie ochroną w formie użytku ekologicznego torfowiska przejściowego „Suchy Ług”. Przedmiotem ochrony mają być siedlisko torfowiska przejściowego i trzęsawiska oraz chronione gatunki roślin *Drosera rotundifolia* oraz *Ledum palustre*.

W miejscowości Lisowice projektowane jest utworzenie stanowiska dokumentacyjnego, które obejmie ochroną kamieniołom wapienia, z odsłoniętym profilem geologicznym i licznymi skamieniałościami.

Pomniki przyrody

W granicach gminy znajdują się cztery utworzone pomniki przyrody

a) „Żabi Staw” w Bobrownikach,
b) źródło krasowe w Lisowicach,
c) „Jaskinia Ewy” w miejscowości Draby,
d) formy kopalne w kamieniołomie przy „Jaskini Ewy” w miejscowości Draby.

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zagrożone istniejące formy ochrony przyrody.

Szata roślinna

Bogata różnorodność siedlisk roślinnych wynika z położenia Gminy Działoszyn w Krainie Krakowsko-Częstochowskiej, w Okręgu Północno-Częstochowskim. Ma to związek także z rzeźbą terenu. Na skutek działalności człowieka część siedlisk w znacznym stopniu została przekształconych. Szata roślinna występująca na terenie gminy ma ścisły związek z użytkowaniem terenu, które na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- użytki rolne zajmują na terenie gminy 57%. Wśród użytków rolnych grunty orne stanowią 55,4%. Jednak powierzchnia, zakwalifikowana do gruntów ornych nie była w całości zagospodarowana rolniczo, znaczny obszar stanowią odłogi i ugory, docelowo preferowane do zalesień lub pod inne zagospodarowanie,
- użytki zielone zajmują ok. 3,3%. Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w dolinie Warty, rzadziej w dolinach mniejszych dolin i śródpolnych obniżeniach. Część z nich zachowała półnaturalny charakter. Zbiorowiska łąkowe są zróżnicowane w zależności od stopnia uwilgocenia gleby oraz od jej żyzności, podlegają one procesowi degradacji zmieniając się pod względem składu florystycznego na zbiorowiska łąk i siedlisk ubogich,
- znikomą powierzchnię zajmują sady,
- lasy na terenie gminy Działoszyn zajmują blisko 29% powierzchni i dlatego lesistość gminy zbliżona jest do średniej krajowej. Położone są w VI Małopolskiej krainie przyrodniczej, dzielnicy 6 – Wyżyny Woźnicko Wieluńskiej.

Rozkład lasów jest nierównomierny. Duże i zwarte kompleksy występują na wysoczyźnie w zachodniej części gminy, dalej ciągną się wzdłuż doliny Warty, po jej północnej stronie. Znaczne kompleksy leśne występują również w południowej części gminy. Do zwartych kompleksów Lasów Państwowych przylegają różnej wielkości kompleksy leśne innych właścicieli, tworzący ostatecznie skomplikowany przebieg granicy polno-leśnej.

W składzie gatunkowym dominuje sosna z domieszką brzozy, zaś w dolinach olcha czarna i topola. Dominującym siedliskami są siedliska borowe, przy czym największy udział ma siedlisko boru świeżego.

W znacznie mniejszym stopniu występuje bór mieszany świeży, bór suchy i bory bagienne i bór wilgotny. Na północ od Lisowic na wysoczyźnie znajduje się niewielki fragment boru suchego. Występują także siedliska lasu mieszanego świeżego, lasu mieszanego wilgotnego i mieszanego bagiennego. Drzewostan stanowi tu sosna, dąb, buk i jodła. W dolinie Warty występują niewielkie fragmenty olsów. Lasy spełniają również funkcję ochronną:

- Lasy glebochronne – mają za zadanie chronić glebę, w szczególności na terenach podatnych na usuwiska lub na terenach o rzeźbie schodkowej, gdzie utrzymanie pokrywy leśnej przeciwdziała wymywaniu gleby,
- Lasy wodochronne – mają za zadanie chronić zasoby i stosunki wodne w swoim otoczeniu. Zalicza się do nich lasy położone między brzegiem zbiornika lub cieku a najbliższą linią naturalną w terenie okalającą zbiornik, jak również lasy rosnące na siedliskach wilgotnych i bagiennych. Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie i zwiększenie zdolności retencyjnej gleb leśnych, oczyszczenie wody w szczególnie aktywnym środowisku gleb leśnych pełniącym rolę filtru biologicznego, zasilanie zbiorników wód podziemnych i powierzchniowych – przy jednoczesnym pełnieniu funkcji regulatora spływu wody, wilgotności i użytecznego obiegu wody w przyrodzie.

Do lasów o funkcji ochronnej należą również lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, oraz lasy uszkodzone przez przemysł.

Do zieleni wysokiej należy zaliczyć również: kępy drzew, zadrzewienia, śródpolne, przydrożne, przy ciekach wodnych, na miedzach i przy zabudowie oraz zieleń parków i cmentarzy.

O wartości gatunkowej, a tym samym przyrodniczej w specyficzny sposób decydują istniejące na terenie gminy nieużytki.

Są to tereny pochodzenia antropogenicznego takie jak: wyrobiska, kamieniołomy, nasypy, zwałowiska oraz naturalnego, do których można zaliczyć tereny porośnięte różnego rodzaju zbiorowiskami roślinnymi. Zbiorowiska te posiadają bardzo dużą wartość przyrodniczą. Szczególnie cenne z przyrodniczego punku widzenia są zbiorowiska murawowe. Są to zbiorowiska muraw napiaskowych oraz muraw kserotermicznych. Murawy napiaskowe tworzą głównie wąskolistne kseromorficzne trawy, czasem z udziałem kwitnących bylin i porostów. Zbiorowisko wykształca się na zboczach pagórów ostańcowych, porzuconych kamieniołomach oraz w dolinie Warty na aluwiach, a także na nieużytkach porolnych i poleśnych, skrajach dróg itp.

Cennym zbiorowiskiem są ciepłolubne murawy kserotermiczne, wykształcone na podłożu zasobnym w węglan wapnia. Reprezentowane są przez zespół - kwietny step łąkowy. Cenne płaty tego zbiorowiska występują w rezerwacie Węże.

Zbiorowiska bagienno-torfowiskowe zajmują na obszarze gminy stosunkowo niewielki teren. Na uwagę zasługuje torfowiska wysokiego z interesującymi gatunkami roślin znajdujące się na północ od Bobrownik i torfowisko przejściowe z cenną florą znajdujące się na stoku doliny Warty na zachód od zabudowań Bobrownik.

Zbiorowiska synantropijne to zgrupowania roślin występujące na terenach zagospodarowanych, w otoczeniu zabudowy, dróg oraz pól uprawnych. Można tu wyróżnić roślinność segetalną - towarzyszącą uprawom polowym i ogrodniczym oraz ruderalną - towarzyszącą terenom zabudowanym.

Świat zwierząt

Na terenie gminy miejscem największej koncentracji ptaków wodno-błotnych jest koryto rzeki, na którym spotykane są gatunki rzadko stwierdzane na innych odcinkach Warty i rzek centralnej Polski. Takimi gatunkami są: łyska *Fulica atra*, kokoszka wodna *Gallinula chloropus*, wodnik *Rallus aquaticus*. Częściej występuje krzyżówka *Anas platyrhynchos*, łabędź niemy *Cygnus olor*, tracz nurogęś *Mergus merganser*, czapla siwa *Ardea cinerea* oraz zimorodek *Albedo attis*. Stwierdzono też czaplę białą *Ardea alba*, kormorana *Phalacrocorax carbo*, bielaczka *Mergellus albellus*, gągoła *Bucephala clangula* oraz łabędzie krzykliwe *Cygnus cygnus*.

Awifaunę lęgową reprezentują ptaki dwóch siedlisk bogatego łęgu i ptaki związane z osadami ludzkimi. Typowym siedliskiem jest pas nabrzeżny z zaroślami. Siedliska związane z zabudową ludzką i łęgiem płynnie się przenikają. Występuje tu sroka *Pica pica*, kos *Turdus merula*, piegża *Sylvia curruca*, szczygła *Carduelis carduelis*, dzwońca *Carduelis chloris*, pliszka siwa *Motacilla alba* i kopciuszek *Phoenicurus ochruros*. Awifauna lasu wzdłuż rzeki jest reprezentowana dużo bogatszym zestawem gatunków. O bogactwie awifauny świadczy występowanie trzech gatunków dzięciołów: zielonego *Picus viridis*, dużego *Dendrocopos major* i dzięciołka *Dendrocopos minor* i dzięcioła czarnego.

Ponadto licznie występuje: zięba *Fringilia coelebs*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, kapturek *Sylvia atricapilla*, bogatka *Parus major*, modraszka *Cyanistes careruleus* oraz drozdy *Turdus pilaris* i *Turdus philomelos*, szpak *Turnus vulgaris*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, grzywacz *Columba palumbus*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, czyż *Carduelis spinus*, pokrzywnica *Prunella modularis* i grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*.

Na terenie gminy Działoszyn występuje prawdopodobnie 13 gatunków płazów (Zieliński, Hejduk 2001), a więc wszystkie gatunki nizinne.

Na terenie gminy największe zróżnicowanie fauny stwierdzono w Załęczańskim Parku Krajobrazowym. Teren ten charakteryzuje duża różnorodność biotopów, co sprawia, że zasiedlająca go fauna jest również różnorodna i osobliwa. Udokumentowano występowanie 61 gatunków zasługujących na szczególne potraktowanie. Wśród nich 16 stanowią gatunki chronione, 32 to gatunki znajdujące się na czerwonych listach krajowych i regionalnych oraz 10 to gatunki rzadkie. Charakterystyczną grupą fauny bezkręgowców wyróżniającą teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego są liczne gatunki kserotermiczne. Bogaty jest tu świat owadów. Dotyczy to głównie motyli oraz chrząszczy, w tym szczególnie: biegaczowatych (*Carabidae*), świerszczy (*Grylloidea*), szarańczaków (*Acrididae*).

Licznie reprezentowane są również pajęczaki (*Arachnoidea*). Najlepiej poznaną grupą zwierząt bezkręgowych (*Evertebrata*) są ślimaki (*Gastropoda*), których rozpoznano tu około 100 gatunków w tym kilka bardzo interesujących. Na skałkach góry „Zelce" żyją trzy gatunki rzadkich ślimaków, ściśle związanych ze środowiskiem wapiennym.

Tereny tej części gminy zamieszkuje wiele gatunków motyli. Wśród gatunków dziennych należy wymienić: Paź Królowej, Bielinek kapustnik, Bielinek bytomkowiec, Bielinek rzepnik, Zorzynek rzeżuchowiec, Szlaczkoń siarecznik, Latolistek cytrynek, Wietek Gorczycznik, Ogończyk ostrokrzewowiec, Czerwończyk nieparek, Czerwończyk żarek, Czerwończyk zamgleniec, Czerwończyk uroczek, Czerwończyk dukacik, Modraszek malczyk, Modraszek arion, Modraszek idas, Modraszek korydon, Modraszek ikar, Mieniak strużnik, Rusałka żałobnik, Rusałka pawik, Rusałka admirał, Rusałka osetnik, Rusałka pokrzywnik, Rusałka ceik, Rusałka kratkowiec, Dostojka malinowiec, Dostojka *latonia*, Dostojka *ino*, Dostojka *selene*, Przeplatka *cinxia*, Przeplatka *atalia*, Polowiec szachownica, Skalnik *semele*, Przestrojnik *jurtina*, Przestrojnik trawnik, Strzępotek perełkowiec, Strzępotek *glicerion*, Strzępotek ruczajnik, Osadnik *egeria*, Osadnik *megera*, Kosternik *palemon*, Karłątek ryska, Karłątek klinek, Karłątek kniejnik.

Dobrze poznawaną grupą zwierząt są ryby. Badania nad ichtiofauną wykazują, że w obrębie „Wielkiego Łuku" rzeka Warta posiada najbogatszy i najbardziej zróżnicowany rybostan w stosunku do całej długości swojego biegu. Odcinek ten zamieszkują ryby litofilne, tj.: brzana (*Barbus barbus*), świnka (*Chondrostoma nasus*), kleń (*Leuciscus cephalus*).

Ponadto licznie występuje: jelec (*Leuciscus leuciscus*), boleń (*Aspius aspius*), krąp (*Blicca bjoerkna),* okoń (*Perca fluviatilis*), śliz (*Noemacheilus barbatulus*), miętus (*Lota lota*), węgorz (*anquilla anquilla*), szweja (*Alburnoides bipunctatus*), leszcz (*Abramis brama*), karp (*Cyprinus carpio*), sandacz (*Stizostedion lucioperca*) i inne. Obok ryb dość częstym elementem fauny wodnej jest przedstawiciel minogowatych (*Petromyzonidae*) minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*) (Engelhardt, 1998). Istnienie tak bogatych tarlisk ryb litofilnych, a przede wszystkim brzan (*Barbus barbus*) należy uznać za ważne dla przyrody w skali kraju, ponieważ gatunek ten jest uważany, po troci (*Salmo trutta m. trutta*) za najbardziej zagrożony wyginięciem. Według najnowszych badań dominującymi gatunkami ryb są płoć, szczupak *Esox lucius*, kiełb *Gobio gobio*, brzana *Barbus barbus* i ukleja *Alburnus alburnus*.

Poza gatunkami wymienionymi wcześniej tereny lasów oraz tereny rolne zamieszkują populacje typowych gatunków zwierzyny łownej.

Siedliska przyrodnicze

Na terenie całej gminy Działoszyn tylko fragmentarycznie były prowadzone badania w zakresie identyfikacji obszarów występowania, zasięgów i rodzajów siedlisk przyrodniczych. Wykonywano na potrzeby Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Natura 2000, opracowań lokalnych np. dla planowanej przystani kajakowej na rzece Warcie w Działoszynie czy programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Wieluń.

Cenne siedliska przyrodnicze

W rejonie Działoszyna w strefie nadbrzeżnej Warty stwierdzono:

- nadrzeczny łęg wierzbowy *Salicetum albae-fragilis* (*91E0-1) (siedlisko priorytetowe),
- niżowy łęg jesionowo-olszowy (*91E0-3) (siedlisko priorytetowe)

W granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otulinie zidentyfikowano:
siedliska leśne:

- grąd subkontynentalny – *Tilio-Carpinetum*,
- świetlista dąbrowa – *Potentillo albae-Quercetum*,
- sosnowy bór bagienny – Vaccinio uliginosi-Pinetum,
- łęg jesionowo-olszowy – *Circaeo-Alnetum*;
- łęg topolowo-wierzbowy – *Salici-Populetum*;
- podgórski łęg jesionowy – *Carici remotae-Fraxinetum*;
- olsy i łozowiska – *Alnetea glutinosae*;
- śródlądowy bór chrobotkowy – *Cladonio-Pinetum*;
- kwaśna buczyna niżowa – *Luzulo pilosoae-Fagetum*;
- wyżynny jodłowy bór mieszany – *Abietetum polonicum*.

siedliska nieleśne:

- pionierskie murawy napiaskowe – *Sedo-Scleranthetea*;
- murawy kserotermiczne – *Festuco – Brometea*;
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe – *Molinion;*
- mokre łąki użytkowane ekstensywnie – *Cirsio-Polygonetum*;
- murawy bliźniczkowe – *Nardetalia*;
- niżowe łąki użytkowane ekstensywnie – *Arrhenatheretum medioeuropaeum*;
- siedliska wodne i torfowiskowe,
- starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne - *Nymphaeion i Potamogetonion*;
- torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą - *Sphagnetalia magellanici*;
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska - *Caricion lasiocarpae*;
- szuwary wielkoturzycowe - *Caricetum distichae*;
- źródliska.

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Wieluń w granicach gminy Działoszyn:

- ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe naskalne, nawapienne lub bazofilne murawy Naturalne jeziora eutroficzne,
- naskalne, nawapienne lub bazofilne murawy ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe;
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe;
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywne;
- środkowoeuropejskie wyżynne i górskie rumowiska wapienne.

W ramach terenów objętych zmianą studium odnaleźć można następujące zbiorowiska roślinne:

- polne i nitrofilne – są to przede wszystkim siedliska rolnicze, zajęte przez połacie pól uprawnych, którym towarzyszą zbiorowiska chwastów polnych z klasy *Stellarietea mediae,* takich jak miotła zbożowa (*Apera spica-venti),* ostrożeń polny (*Cirsium arvense),* chaber bławatek (*Centaurea cyanus),* wyka ptasia (*Vicia cracca),* fiołek polny (*Viola arvensis),* chłodek drobny (*Arnoseris minima),* czy też maki (*Papaver sp.).* Były one notowane przede wszystkim w ramach ugorów i wzdłuż dróg, zwłaszcza gruntowych.
  Nitrofilne zbiorowiska ziołorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) w ramach w/w obszarów występują dość powszechnie. Można je odnaleźć głównie na przydrożach w otoczeniu wsi. Na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji pospolite są pasy fitocenoz *Urtico – Aegopodietum podagrariae* lub kadłubowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*,
- zbiorowiska dywanowe – dość licznie towarzyszą wszystkim występującym w granicach planu terenom przekształconym antropogenicznie. Jest to niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.1*,

- zbiorowiska łąk– można odnaleźć przede wszystkim w dolinie Grabarki. Charakterystyczne są tutaj fitocenozy łąkowo – pastwiskowe, spośród których większe powierzchnie zajmują: zbiorowiska łąkowo – pastwiskowe *Junco–Cynosuretum* oraz zespół życicy trwałej i grzebienicy pospolitej *Lolio–Cynosuretum.*

Źródło *https://www.google.pl/maps*

- lasy:
  - bór mieszany świeży (BMśw) – występuje głównie w powiązaniu z piaskami wodnolodowcowymi oraz piaskami rzecznymi tarasów plejstoceńskich. W runie odnaleźć można poziomkę pospolitą (*Fragaria vesca L.)*, orlicę pospolitą (*Pteridium aquillinum)*, konwalijkę dwulistną (*Majanthemum biforium)*, przetacznika leśnego (*Veronica officinalis)*, płonnika strojnego (*Polytrichum attenuatum),* borówke czarną *(Vaccinium myrtillus L.)* oraz rokietnik pospolity (*Pleurozium schreberi)*. Podszyt budują tu jałowiec pospolity (Juniperus communis L.), jarząb (*Sorbus L.)* i leszczyna pospolita (*Corylus avellana* L.). W drzewostanie dominuje sosna *(Pinus)*.

Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zagrożone cenna przyrodniczo szata roślinna, jak i siedliska przyrodnicze.

k. Zagrożenia środowiska

W granicach gminy istnieje kilka rejonów o wyraźnie różnych ogólnych uwarunkowaniach środowiska.

Najbardziej cenne pod względem przyrodniczym i jednocześnie najmniej przekształcone, warunki istnieją w zachodniej części gminy. Decydujące znaczenie ma tu wysoki poziom lesistości, słaba sieć osadnicza i niski stopień zurbanizowania oraz brak obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Są to tereny poddane w dużym stopniu ochronie prawnej na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Ewidentnym zagrożeniem dla tych obszarów jest coraz większa penetracja turystyczna wywołująca zapotrzebowanie na znaczący wzrost zainwestowania, które może zagrażać naturalnej odporności środowiska przyrodniczego.

Część środkowa gminy to tereny upraw rolnych z niewielkimi udziałem gruntów leśnych oraz tereny zurbanizowane. W tym przypadku część północna jest obszarem bardziej zainwestowanym od części południowej. Występują tu niewielkie źródła zagrożenia o znaczeniu lokalnym jak emisja zanieczyszczeń pochodząca ze spalania paliw konwencjonalnych w paleniskach domowych w tym szczególnie na obszarze Działoszyna. Zagrożenie może stanowić erozja gleb na terenach upraw polowych. Teren ten stanowi zaplecze dla występującego na terenie gminy przemysłu przetwórstwa owocowo- warzywnego. Faktycznym zagrożeniem dla środowiska w tej części gminy jest przede wszystkim eksploatacja surowców naturalnych, która ma tu bardzo dawne tradycje.

Część wschodnia gminy to teren o funkcji przemysłowej. Występują tu największe na terenie gminy złoża wapieni i margli. W oparciu o wykorzystanie tych surowców działa głównie Cementownia „Warta" S.A. Prowadzona na szeroką skalę eksploatacja jest przyczyną zmiany większości elementów środowiska oraz istotnych zmian w krajobrazie. Znaczące zasoby surowca wykorzystywanego na potrzeby Cementowni „Warta" S.A. oraz ogólnie pojęty interes gospodarczy, a tym samym społeczny przemówiły za tym, że los tego terenu został przesądzony. Dalsza eksploatacja jest nieunikniona, a tym samym nieuniknione są dalsze negatywne zmiany przez nią powodowane.

Z definicji nadzwyczajnego zagrożenia środowiska wynika, że mogą to być zanieczyszczenia poszczególnych elementów środowiska w wyniku awarii i katastrof w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, długo trwające pożary na rozległych obszarach, powodujące zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska, awarie z udziałem materiałów niebezpiecznych, zanieczyszczenia chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku katastrof budowli hydrotechnicznych, zanieczyszczenia chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku klęsk żywiołowych: huraganów, powodzi, suszy, trzęsienia ziemi.

Na terenie gminy Działoszyn cechy nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska i ludzi mogą posiadać zdarzenia związane z transportem substancji niebezpiecznych oraz celową lub nieświadomą działalnością człowieka związaną z pozbyciem się materiałów niebezpiecznych niezgodnie z obowiązującymi zasadami i przepisami. Problem ten jest głównie związany z transportem kolejowym oraz transportem samochodowym głównymi szlakami komunikacyjnymi biegnącymi na terenie gminy.

Przez gminę przebiega linia kolejowa Śląsk – Porty. Jej znaczenie na przestrzeni ostatnich lat znacząco się zmniejszyło, jednak jest to nadal ważna w skali regionu i kraju magistrala kolejowa. Linia ta w przyszłości, po dokonaniu modernizacji, ma uzyskać duże prędkości w ruchu osobowym i towarowym. Linia ta bezpośrednio sąsiaduje z terenami zabudowanymi na odcinku przebiegu przez miejscowość Trębaczew.

Przez centrum miasta Działoszyn oraz przez tereny zabudowane wsi Raciszyn, Kolonia Lisowice, Kiedosy i Szczepany, a także przez cały Trębaczew przebiega droga krajowa Nr 42 relacji Namysłów-Radomsko-Skarżysko-Kamienna, a przez wieś Szczyty – droga wojewódzka Nr 486 z Wielunia do Działoszyna. Są to drogi główne, którymi mogą być przewożone materiały niebezpieczne. Nie ma możliwości ominięcia terenów zwartej zabudowy w w/w miejscowościach.

Cementownia „Warta" S.A. nie zalicza się do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Zagrożeniem środowiska w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jest funkcjonowanie linii przesyłowych 400 kV, linii 110 kV, stacji elektroenergetycznej 400/110 kV „Trębaczew", stacji GPZ 110/15 kV w Trębaczowie, a możliwym zagrożeniem jest oddziaływanie stacji bazowych telefonii komórkowej. Ewentualna uciążliwość elektromagnetyczna tych ostatnich nie została ostatecznie potwierdzona w skali kraju, a tym samym na terenie gminy Działoszyn, zaś stacje elektroenergetyczne oraz linie przesyłowe wysokich napięć są zlokalizowane/przebiegają niekolizyjnie wobec istniejącej zabudowy o funkcjach chronionych.

Obecny projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń dotyczących wyznaczenia nowych terenów pod farmy wiatrowe.

Na terenie gminy Działoszyn występują generalnie dwa rodzaje wezbrań powodziowych:

- powodzie roztopowe,
- powodzie opadowo-rozlewowe.

Powodzie roztopowe, mające miejsce głównie w marcu i kwietniu, spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej i powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek).

Powodzie typu opadowo-rozlewowego, występujące głównie w lipcu i w sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym.

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w szerokiej dolinie rzeki Warty i dolinach pobocznych we wsiach: Trębaczew, Grądy, Zalesiaki, Raciszyn, Lisowice, Kapituła-Sęsów, Bobrowniki i w mieście Działoszyn. Szczególnie niebezpieczne i kolizyjne jest zagrożenie wodami powodziowymi terenów istniejącej zabudowy głównie w mieście Działoszyn oraz we wsiach Lisowice i Bobrowniki-Kapituła.

Na terenie gminy brak jest wałów chroniących przed powodzią.

Dla rzeki Warty w granicach gminy Działoszyn zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których wskazano obszary szczególnego zagrożenia

powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest duże i wynosi 10% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%. Na tych terenach występują ograniczenia przewidziane w przepisach bezpośrednio odnoszących się do tych zagrożeń. Ponadto zostały uwidocznione tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %.

Zagrożenia powodzią jako zjawiska naturalne nie mają wpływu na stan środowiska, a ich zasięg w zdecydowanej większości nie wykracza poza granice terenów już chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody.

Dla pozostałych cieków przepływających przez teren gminy nie sporządzono map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz studium ochrony przeciwpowodziowej. Tereny związane z Dopływem z Wręczycy oraz Grabarką nie są zdefiniowane jako obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. Mogą one być uznane jako tereny zagrożone zalaniem lub podtopieniami. Jednak obecnie brak jest dostatecznych danych umożliwiających przyjęcie takiej kwalifikacji.

Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska jest eksploatowanie złóż kopalin. Prowadzona eksploatacja zawsze jest związana z przekształceniem powierzchni ziemi i związanymi z tym szkodami w środowisku. W stosunku do obowiązującego studium gminy w opracowanym projekcie zmiany studium zostały uwidocznione wszystkie nowe udokumentowane złoża, co wynika z obowiązku ustawowego.

Gmina realizuje bardzo obszerny program rozbudowy systemu odprowadzania i neutralizacji ścieków sanitarnych. Miasto posiada sieć kanalizacji sanitarnej obsługującą około 90% terenów zainwestowanych. Aktualnie na terenie gminy działają 4 oczyszczalnie ścieków. Są to oczyszczalnie komunalne w Działoszynie i Trębaczewie, oczyszczalnia zakładowa przy Cementowni „Warta" w Trębaczewie oraz oczyszczalnia przy Domu Pomocy Społecznej w Bobrownikach.

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska odpadów. Teren dotychczasowego nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Działoszynie wraz z nieczynnym wyrobiskiem po żwirowni został poddany rekultywacji w 2013 r.

Na podstawie ustaleń poprzedniej wersji studium na terenie gminy nadal obowiązuje zakaz gromadzenia odpadów.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ STUDIUM NA ŚRODOWISKO

a. Źródła przewidywanego oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wyróżnia się następujące rodzaje przedsięwzięć, które mogą oddziaływać na środowisko:

- mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko*,
- mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko**,
- przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, o których mowa w pkt. 1 i 2***.

Na obszarze objętym projektem zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn do nowych inwestycji (w porównaniu do ustaleń obecnie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), zaliczają się:

- projektowane tereny zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **,
- projektowane tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów**,
- projektowane tereny terenów z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – farmy fotowoltaiczne (ponieważ jednak nie jest znana nominalna moc w/w przedsięwzięć oraz rodzaj zastosowanej technologii, informacje zawarte w poniższych rozdziałach, dotyczące przedmiotowych inwestycji, będą miały charakter orientacyjny).

b. Przewidywane oddziaływanie

Dla potrzeb niniejszej prognozy przeanalizowano możliwe oddziaływania realizacji ustaleń przedmiotowego projektu studium na środowisko przyrodnicze, które przedstawia się następująco:

Przewidywane oddziaływanie terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów												
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	pozytywne	negatywne	neutralne
różnorodność biologiczną	+						+				+	
ludzi		+					+					+
zwierzęta	+										+	
rośliny	+										+	
wodę		+										+
powietrze		+			+							+
powierzchnię ziemi		+			+		+				+	
krajobraz	+						+					+
klimat (akustyczny)	+				+		+				+	

W trakcie budowy dojdzie do przekształcenia rzeźby terenu, zniszczeniu ulegnie również warstwa gleb zastąpiona powierzchniami utwardzonymi. Zmienią się warunki dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Pojawiać się będą również uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza, hałasem, które będą miały charakter lokalny, krótkoterminowy ograniczony do terenu budowy, jego zaplecza oraz dróg dojazdowych.

Na etapie funkcjonowania nowe tereny wpłyną przede wszystkim na zmianę krajobrazu. Dotychczasowy krajobraz leśny i rolniczy z czasem zostanie zastąpiony przez zurbanizowane tereny produkcyjne, usługowe, składów i magazynów. W miejscu otwartych przestrzeni pojawią się obiekty kubaturowe związane z funkcją terenu. Funkcjonowanie terenów produkcyjnych, usługowych, składów i magazynów może przyczynić się do gromadzenia w ich bezpośrednim sąsiedztwie zanieczyszczeń oraz hałasu pochodzenia komunikacyjnego, przy czym stopień ich oddziaływania będzie zależeć od rodzaju prowadzonej działalności.

Przewidywane oddziaływanie nowoprojektowanych zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej											
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	pozytywne	negatywne
różnorodność biologiczną	+	+					+				+
ludzi		+							+	+	
zwierzęta		+		+							+
rośliny	+	+		+			+	+			+
wodę	+			+	+			+			
powietrze		+		+	+			+			
powierzchnię ziemi	+			+	+			+			+
krajobraz	+							+			
klimat (akustyczny)		+							+		

Etap realizacyjny obejmujący prace budowlane wiąże się z oddziaływaniami bezpośrednimi (pierwotnymi) i krótkoterminowymi, obejmującymi roboty ziemne związane z wykopami, usunięciem wierzchnich warstw gruntu wraz z pokrywającą je roślinnością. Oddziaływaniem chwilowym będzie emisja hałasu oraz zanieczyszczeń pyłowo-gazowych będących skutkiem prac budowlanych, jedynie w fazie realizacji zainwestowania. Jako oddziaływanie stałe traktować należy ubytek powierzchni biologicznie czynnej zajętej pod zabudowę, uszczelnienie powierzchni oraz zmiany krajobrazu. Najistotniejszą zmianą związaną z zagospodarowaniem nowych terenów jest zatem utrata ich dotychczasowej funkcji – produkcji rolniczej, na rzecz terenów zabudowy. Wiązać się to będzie ze zniszczeniem pokrywy glebowo-roślinnej w wyniku technicznej zabudowy powierzchni ziemi pod budynkami oraz nawierzchniami utwardzonymi. Spodziewane są również krótkotrwałe uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasem o lokalnym charakterze ograniczonym do terenu budowy, jego zaplecza oraz dróg dojazdowych. Etap realizacyjny będzie miał charakter lokalny, często ograniczający się do nieruchomości, na której realizowana będzie dana inwestycja.

Z kolei oddziaływania pośrednie (wtórne) obejmą zmiany w środowisku, które mogą wystąpić w wyniku już zrealizowanej inwestycji lub dodatkowych przedsięwzięć z nią związanych (tj. w późniejszym okresie, niekiedy w innym miejscu). Za oddziaływanie pośrednie (wtórne) należy uznać wzrost ilości wytwarzanych odpadów oraz ilości wytwarzanych ścieków, a także wzrost spływu powierzchniowego wód roztopowych i opadowych w obrębie uszczelnionych powierzchni.

Na etapie funkcjonowania, podobnie jak ma to miejsce w przypadku istniejących terenów, nowa zabudowa może być źródłem niskiej emisji zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych źródeł ciepła oraz lokalnych kotłowni. Oddziaływania długoterminowe ujawnią się po zakończeniu inwestycji i będą związane przede wszystkim z eksploatacją i funkcjonowaniem obiektów budowlanych i komunikacyjnych.

Oddziaływanie skumulowane na terenach zainwestowanych, będzie występowało na skutek lokalizacji obiektów o różnych funkcjach w bezpośrednim sąsiedztwie, co może spowodować gromadzenie się różnego rodzaju zanieczyszczeń, w tym: ścieków komunalnych, niskiej emisji pyłowo-gazowej, odpadów komunalnych.

Nie przewiduje się wpływu analizowanych terenów planowanych do zabudowy na zasoby naturalne, zabytki czy dobra materialne.

Przewidywane oddziaływanie terenów z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – farmy fotowoltaiczne											
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	pozytywne	negatywne
różnorodność biologiczną	+					+			+		+
ludzi	+			+	+		+			+	
zwierzęta	+						+				+
rośliny	+				+						+
wodę					+						
powietrze		+								+	
powierzchnię ziemi	+				+				+		
krajobraz	+						+				+
klimat (akustyczny)	+						+	+		+	
zasoby naturalne											
zabytki											
dobra materialne											

Przewidywane znaczące oddziaływania realizacji wskazanej inwestycji na środowisko są

uzależnione od fazy jego realizacji. Na etapie budowania/montowania instalacji inwestycja ta może bezpośrednio oddziaływać na takie komponenty środowiska naturalnego jak: gleby, rzeźba terenu, fauna i flora. Konieczność fundamentowania instalacji, budowa sieci elektroenergetycznych oraz transformatorów przyczynią się do likwidacji pokrywy glebowej z istniejącą właściwą dla tego miejsca agrocenozą (fauną glebową). Uciążliwości dla ludzi i zwierząt na tym etapie mogą być związane z transportem materiałów na place inwestycyjne oraz wywozem urobków z wykopów pod fundamenty. Hałas, powstający podczas prac budowlanych wystąpi na skutek pracy maszyn oraz ruchu pojazdów. Przewiduje się, że z uwagi na uwarunkowania ekonomiczne (chęć szybkiego uruchomienia instalacji) proces budowlany związany z realizacją inwestycji będzie krótkotrwały. Lokalizacja terenów zabudowy systemami fotowoltaicznymi stworzy możliwość wykorzystywania odnawialnych źródeł energii do zaspakajania potrzeb ludności na energię elektryczną oraz cieplną. W związku z tym jest to przedsięwzięcie korzystne dla ochrony klimatu oraz dla stanu zdrowia ludności w gminie Działoszyn.

Funkcjonowanie instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących w procesie przetwarzania promieniowanie słoneczne nie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Praca ogniw fotowoltaicznych pozostaje neutralna na stan powietrza atmosferycznego, zaś praca urządzeń nie skutkuje powstawaniem odpadów. Poza pracami montażowymi, przyłączeniowymi oraz okresową koniecznością konserwacji, funkcjonowanie elektrowni słonecznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka.

7. WPŁYW USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

a. Powietrze

W związku z realizacją zapisów projektu studium nie przewiduje się znaczącego wzrostu oddziaływań na jakość powietrza atmosferycznego. Zagospodarowanie terenów dotychczas niezainwestowanych będzie skutkować oddziaływaniem związanym z realizacją zabudowy, a następnie z jej użytkowaniem. Spodziewana jest zwiększona emisja substancji gazowych i pyłowych w trakcie budowy nowych inwestycji, których źródłem będą: pojazdy, silniki pracujących maszyn, sypkie materiały budowlane związane z pracami budowlanymi. Przewiduje się, że będzie to oddziaływanie krótkotrwałe, którego zasięg ograniczy się do terenu budowy i które powinno ustać po zakończeniu prowadzenia prac budowlanych.

Realizacja terenów wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii pośrednio wpłynie pozytywnie na stan jakości powietrza. To źródło „czystej energii" zastąpi równoważną ilość energii, produkowanej w konwencjonalny sposób, zmniejszając tym samym zużycie surowców nieodnawialnych oraz emisję do powietrza zanieczyszczeń, pochodzących z procesów ich energetycznego spalania.

b. Powierzchnia ziemi i gleby

Przedsięwzięcia, przewidziane zapisami projektu zmiany studium będą oddziaływać na powierzchnię ziemi i gleby głównie na etapie inwestycyjnym. Realizacja nowej zabudowy i wynikające stąd roboty ziemne w oczywisty sposób naruszą istniejącą strukturę gruntu. W zależności od stopnia przekształcenia powierzchni ziemi transformacji ulegną również gleby; na skutek prowadzenia prac budowlanych nastąpi zmiana ułożenia przypowierzchniowych warstw gleby oraz zmiana składu chemicznego gruntów i ich właściwości technicznych, m.in. uziarnienia, zagęszczenia, stopnia plastyczności. Całkowite wykluczenie gleb z rolniczego użytkowania dotyczyć będzie terenów przewidzianych pod zainwestowanie (w tym: budynki, dojazdy, parkingi). Zmiany te jednak należy uznać za nieuniknione w przypadku tego typu inwestycji. Ustalenia studium dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej pozwolą jednak przynajmniej częściowo ograniczyć zasięg potencjalnej degradacji gleb i powierzchni ziemi.

c. Krajobraz

W przedmiotowym projekcie studium nie planuje się realizacji inwestycji, które będą stanowić wysokościowe dominanty, zniekształcające bądź mające istotny negatywny wpływ na naturalny krajobraz gminy.

d. Wody powierzchniowe i podziemne

W związku z realizacją zapisów projektu studium nie przewiduje się negatywnego wpływu na środowisko wodne przedmiotowego terenu. Ustalenia projektu studium regulują zasady prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, w projekcie zmiany studium założono, iż osiągnięcie poprawy stanu czystości wód realizowane będzie przez: maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i do wód powierzchniowych, objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, a do czasu ich wybudowania – do szczelnych zbiorników bezodpływowych tylko jako rozwiązania tymczasowego (na obszarach rozproszonej zabudowy stosowanie indywidualnych oczyszczalni ścieków), kompleksowe rozwiązanie odprowadzanie ścieków opadowych, szczególnie z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich z preferowaniem, gdzie jest to możliwe, do wykorzystania tych wód na miejscu lub wykorzystania ich w zamkniętych obiegach wody na małych obszarach, dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych. W zakresie ograniczania spływów powierzchniowych z terenów rolnych (w tym także przez sieć drenarską) pożądane byłoby wprowadzenie ekologicznych form gospodarki rolnej oraz tworzenie biologicznych osłon. Wprowadzenie obszarów zabudowanych może jedynie spowodować zmniejszenie zdolności infiltracyjnych gruntów przypowierzchniowych zwłaszcza na terenach zajętych przez fundamenty, dojazdy, parkingi.

e. Klimat i mikroklimat

Rozwój zabudowy nie będzie miał znaczącego wpływu na modyfikację klimatu lokalnego. Zabudowa produkcyjno-usługowa, składów i magazynów, poprzez zwiększenie powierzchni utwardzonych i powierzchni zewnętrznych ścian budynków przyczyni się do podwyższenia średniej temperatury powietrza w najbliższym otoczeniu budynków. Utrudnienia w przewietrzaniu mogą powodować okresowe podwyższenie stężenia zanieczyszczenia atmosfery. Planowany rozwój terenów zurbanizowanych nie będzie wpływał na modyfikacje klimatu lokalnego i topoklimatu, a opisane niedogodności mogą pojawiać się okresowo i lokalnie w obrębie bardziej zwartych kompleksów zabudowy w obrębie większych miejscowości.

W skali globalnej, budowa urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, będzie miała pozytywny wpływ na ograniczanie zmian klimatycznych poprzez zmniejszenie emisji CO_2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza emitowanych z sektora produkującego energię elektryczną pochodzącą z konwencjonalnych źródeł.

f. Klimat akustyczny

Ustalenia projektu zmiany Studium nie powinny wpłynąć na pogorszenie klimatu akustycznego poszczególnych miejscowości.

g. Pola elektromagnetyczne

Generatory prądu (np. ogniwa fotowoltaiczne) stanowią źródło niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, przy czym wszelkie zagrożenia wystąpienia niekorzystnego wpływu na środowisko będą ograniczone do wyznaczonych na rysunku studium stref, w ramach których muszą się zamknąć wszelkie oddziaływania związane z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenu.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są na obszarze gminy linie elektroenergetyczne oraz nadajniki telefonii komórkowej. Dla ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym studium ustala zasady zagospodarowania terenów pozostających w zasięgu stref ochronnych od w/w linii elektroenergetycznych.

h. Zwierzęta i rośliny

Ustalenia projektu Studium i realizacja nowych terenów, jak wszystkie inwestycje budowlane, w sposób bezpośredni oddziaływać może na stan siedlisk oraz liczebność i stan gatunków flory i fauny naziemnej, występujących w obrębie terenu, na którym prowadzone będą prace budowlane. Nowo wyznaczone tereny zabudowy nie ingerują w chronione siedliska roślin i zwierząt, tereny te wyznaczone zostały w dużej mierze jako uzupełnienie i kontynuacja istniejącego zagospodarowania, przede wszystkim wzdłuż istniejącego układu komunikacyjnego. Obecnie są to głównie obszary wykorzystywane rolniczo, gdzie roślinność posiada relatywnie niskie walory przyrodnicze i jest silnie przekształcona w wyniku

działalności człowieka - dominują tu polne, nitrofilne i dywanowe zbiorowiska roślinne.

W najmniejszym stopniu przeobrażeń doświadczą tereny, na których nowa zabudowa wskazywana jest jako uzupełnienie istniejącego zagospodarowania. Powstanie projektowanych terenów zabudowy poza ograniczeniem powierzchni biologicznie czynnej przez obiekty budowlane i sieć komunikacyjną oraz infrastrukturalną nie powinno powodować znaczącego oddziaływania na faunę i florę.

Największy wpływ na faunę i florę nastąpi w ramach obszaru zmiany oznaczonego Nr 1, gdzie w projekcie studium wprowadzono nową zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, w ramach którego część terenów przewidzianych do zmiany przeznaczenia stanowią także grunty leśne. Usunięcie drzewostanu będzie się wiązać z przemieszczeniem się drobnej flory i fauny oraz częściowym zniszczeniem poszycia. Ponieważ jednak przedmiotowe lasy charakteryzują się znacznym stopniem uproszczenia składu gatunkowego z silną dominacją sosny, a w ich zasięgu nie zinwentaryzowano występowania gatunków fauny i flory objętej ochroną gatunkową, zakłada się, iż wycinka lasu nie spowoduje istotnych zmian w strukturze występujących w gminie lasów oraz nie wpłynie w na liczebność miejscowej flory i fauny.

i. Oddziaływanie na formy ochrony przyrody

Kierunki zagospodarowania odnoszące się do obszarów pozostających w zasięgu wyznaczonych form ochrony przyrody określone zostały przy założeniu nienaruszalności stanu równowagi ekologicznej występującej w ich granicach. Tereny wyznaczone w ramach form ochrony przyrody uwzględniają ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz ustanowionych w ich obszarze zakazów.

Obszar objęty niniejszą zmianą studium oznaczony Nr 6, jest zlokalizowany w Załęczańskim Parku Krajobrazowym. Projektowana w ramach niniejszego obszaru zabudowa nie powinna naruszać ograniczeń i zakazów obowiązujących w celu ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczących obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6, zostaną wzięte pod uwagę wytyczne określone w obowiązujących przepisach, dotyczące ochrony przyrody, jak również aktualne dokumenty, określające zasady ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowym, w szczególności wytyczne dotyczące ochrony istniejących zadrzewień śródpolnych.

j. Oddziaływanie na ludzi

W projekcie zmiany studium nie przewidziano inwestycji mogących wytwarzać szkodliwe oddziaływanie na ludzi ani obligatoryjnego zakazu realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ich dopuszczenie do realizacji będzie zależne od rodzaju zamierzeń inwestycyjnych w kontekście potrzeby przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko, której elementem jest także odniesienie się do wpływu inwestycji na zdrowie i życie ludzi.

Na etapie obecnego projektu zmiany studium w wystarczający sposób zapewnione zostało bezpieczeństwo ludzi przed możliwością realizacji nowych przedsięwzięć, mogących być źródłem wytwarzania szkodliwych pól elektromagnetycznych lub ponadnormatywnego hałasu.

W analizowanym dokumencie nie przewidziano także realizacji nowych przedsięwzięć, które mogą powodować zanieczyszczenie powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

k. Oddziaływanie na dobra materialne i zabytki

Przy ustalaniu kierunków zagospodarowania poszczególnych miejscowości były brane pod uwagę uwarunkowania, wynikające z występowania na obszarze gminy substancji zabytkowej. W projekcie uwzględniono potrzebę ochrony obiektów zabytkowych i przewiduje się, że żadna z projektowanych funkcji terenu nie będzie negatywnie wpływać na dobra materialne i zabytki znajdujące się w granicach gminy.

l. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Przez poważną awarię wg Prawa Ochrony Środowiska rozumie się: *zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem*.

Z uwagi na rodzaj i ilość mogących powstać substancji i/lub odpadów niebezpiecznych, żadna z

projektowanych w studium inwestycji nie zalicza się do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 138).

Odrębnym tematem oddziaływania każdego przedsięwzięcia na środowisko są natomiast sytuacje awaryjne. Zdarzenia tego typu są zazwyczaj nagłe i trudne do przewidzenia. Sytuacje awaryjne związane z funkcjonowaniem wyznaczonych w projekcie studium nowych inwestycji (chociaż mało prawdopodobne), na terenie gminy mogą wystąpić w wyniku wystąpienia wypadku drogowego. Sytuacje awaryjne związane z eksploatacją drogi dotyczą głównie zderzeń, które mogą wystąpić w wyniku kolizji i wypadków drogowych z udziałem środków transportu przewożących substancje niebezpieczne (towary niebezpieczne). Statystycznie na trasach komunikacyjnych prawdopodobieństwo wystąpienia poważnej awarii nie jest wysokie. Do awarii, które mogą mieć miejsce na szlaku komunikacyjnym można zaliczyć:

- wypadki cystern,
- rozszczelnienie opakowań podczas transportu,
- eksplozje,
- pożary,
- wypadki samochodowe/kolejowe.

Mimo iż zdarzenia tego typu pojawiają się rzadko, należy być jednak w pełni przygotowanym na ich zaistnienie. Nie można bowiem wykluczyć możliwości wystąpienia awarii samochodu/pociągu przewożącego substancje niebezpieczne. W przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnych zabudowa sąsiadująca z drogą i jej okolica mogłaby się znaleźć w zasięgu strefy zagrożenia, przy czym trasy i sposób przewozu substancji niebezpiecznych regulowany jest specjalnymi przepisami.

8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA STUDIUM I SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIENIA W STUDIUM.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Działoszyn Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jest dokumentem planistycznym o znaczeniu lokalnym. W trakcie jego sporządzania ważnym aspektem była realizacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu wspólnotowym i krajowym istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu.

Podstawy prawne do przeprowadzenia postępowania w sprawie tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko zostały określone zarówno w prawodawstwie Unii Europejskiej, jak i w prawie polskim. Uwarunkowania prawne projektowanego dokumentu dotyczące celów i zasad ochrony środowiska wynikają z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska, ustaw pokrewnych, rozporządzeń oraz dyrektyw. Polskie przepisy pozostają w zasadniczej zgodności z postanowieniami unijnej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001), tzw. Dyrektywa SEA. Polskie prawo uwzględnia również przepisy dyrektyw dotyczących sieci obszarów NATURA 2000, tj. dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979 z późn. zm.) tzw. Dyrektywa Ptasia oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, z późn. zm.) tzw. Dyrektywa Siedliskowa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska oraz ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.198 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne) oraz dyrektywy Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 roku zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne;
- dyrektywy wodnej (Dz. U. UE L z 2000r. Nr 327, poz.1.) Dyrektywa 2000/60/We Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy

wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 roku przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Dyrektywa weszła w życie 26 listopada 2007r., a jej głównym celem jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska , dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z powodziami na terytorium Wspólnoty;
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008).

Ponadto polskie prawodawstwo uwzględnia ustalenia:

- dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. U. WE L 143/56 z 30.04.2004);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008);
- dyrektywy Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 roku w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L 194 z 25.07.1975, L 78 z 26.03.1991 i L 377 z 23.12.1991);
- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 roku odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002).

Wymieniono powyżej tylko niektóre z Dyrektyw obowiązujących w polskim prawodawstwie, najistotniejszych z punktu widzenia sporządzanego dokumentu.

Ponadto Polska od szeregu lat aktywnie uczestniczy na forum międzynarodowym w pracach organizacji, instytucji i konwencji, które mają na celu rozwiązanie globalnych i regionalnych problemów ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju. Jedną z form tej działalności jest przyjmowanie i realizacja zobowiązań określonych w międzynarodowych porozumieniach i konwencjach. Polska jest obecnie stroną następujących konwencji i protokołów z dziedziny ochrony środowiska (istotnych z punktu widzenia niniejszej prognozy):

- Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska z 19.09.1979 r.);
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska z 23.06.1979 roku);
- Konwencja o różnorodności biologicznej z Nairobi z 22.05.1992 r.; − Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości (Konwencja Genewska z 13.11.1979 r.);
- Konwencja w sprawie ochrony warstwy ozonowej (Konwencja Wiedeńska z 22.03.1985 r.;
- Konwencja o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych z 22.03.1989 r. (Konwencja Bazylejska);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UN FCCC) z 5 06. 1992 r.;
- Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z dnia 17 03.1992 r.;

- Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Konwencja z Espoo z 25.02.1991 r.);
- Konwencja EKG ONZ w sprawie społecznego dostępu do informacji, podejmowania decyzji i sądownictwa w ochronie środowiska (Konwencja z Aarhus z czerwca 1998 r.).

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez zamieszczenie zapisów dotyczących różnych aspektów środowiska, zwłaszcza w zakresie jego ochrony. Uzyskano w ten sposób zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągane również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

Na szczeblu krajowym, cele ochrony środowiska ustanawiają strategiczne dokumenty rządowe, w tym „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 6 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 794), wprowadzająca zmiany do Bezpieczeństwa Energetycznego i Środowiska. Dokument ten respektuje zapisy Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z 1997 r., mówiące o konieczności zapewnienia przez Rzeczpospolitą Polską ochrony środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju oraz koniecznością zapewnienia przez władze publiczne bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto w dwóch grupach: w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i w zakresie jakości środowiska.

Strategiczne cele polityki przestrzennej opisane w projekcie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Działoszyn wykazują wysoki stopień korelacji z określonymi wyżej celami państwa i regionu. Wszystkie działania określone w studium mają bowiem na celu:

- ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- skuteczną ochronę przed powodzią i suszą,
- sprzyjanie wzrostowi wykorzystania odnawialnych źródeł energii, m.in. poprzez udostępnianie terenów inwestorom chcącym budować ogniwa fotowoltaiczne.
- racjonalną gospodarkę kopalinami i skuteczną egzekucję obowiązku rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Nie stwierdzono, aby przeznaczenie terenów dla różnych funkcji i działania zapisane w projekcie studium były sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym i regionalnym.

9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Na terenie gminy Działoszyn występuje obszar Natura 2000 PLH 100007 Załęczański Łuk Warty. Analizując wszystkie obszary objęte zmianą studium należy stwierdzić, iż tylko jeden z nich tj. obszar objęty niniejszą zmianą studium oznaczony Nr 6, zlokalizowany w obrębie Kiedosy Szczepany, znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000. W ramach obszaru nie są zlokalizowane istniejące siedliska przyrodnicze Natura 2000. Zmiana studium dla tego terenu polega na powiększeniu terenów zabudowy osadnictwa wiejskiego – poszerzenia głębokości zabudowy oraz usunięcia terenów przeznaczonych do zalesienia. W miejsce terenów przeznaczonych do zalesienia analizowane obszary przeznaczono na tereny rolne, czyli tak jak obecne użytkowanie. Dodana w studium zabudowa osadnictwa wiejskiego w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6, zlokalizowanego w obrębie Kiedosy Szczepany będzie stanowiła jedynie zaplecze dla zabudowy wyznaczonej już w obecnym studium i w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – w obowiązującym studium pas zabudowy obejmuje teren w odległości ok. 40 m od drogi– w projekcie zmiany studium pas zabudowy poszerzono na odległość ok. 70 m od drogi.

Mając na uwadze położenie stanowisk gatunków chronionych, siedlisk przyrodniczych i

obszarów objętych zmianą studium oraz zakres zmiany studium uznano, iż przewidziane w projekcie zmiany studium zamierzenia nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 PLH 100007 Załęczański Łuk Warty oraz nie pogorszą stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków zwierząt, będących przedmiotem ochrony na analizowanym obszarze Natura 2000. Realizacja ustaleń projektu studium nie pogorszy powiązań obszaru Natura 2000 z innymi obszarami ani też nie spowoduje jego dezintegracji, rozumianej jako fragmentacja terytorialna obszaru oraz osłabienie lub eliminacja wewnętrznych powiązań ekologicznych, np. przez powstanie barier ekologicznych i osłabienie lub przerwanie ciągłości korytarzy ekologicznych.

10. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU STUDIUM.

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko przeprowadza się w przypadku przedsięwzięć przeprowadzanych poza granicami Polski, które mogłyby oddziaływać na środowisko na jej terytorium oraz w razie stwierdzenia możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, wymagającego jednej z decyzji wymienionych w art. 46, ust. 4 Prawa ochrony środowiska.

Oddziaływanie transgraniczne jest rozumiane jako jakiekolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego na terenie gminy, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie poza gminą. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia – mogące powodować znaczne emisje lub zmiany w środowisku.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w projektowanym studium gminy i miasta Działoszyn ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało także charakter lokalny. Należy jednoznacznie stwierdzić, że realizacja projektowanego studium nie będzie wywierać negatywnego, transgranicznego oddziaływania na środowisko w dosłownym znaczeniu definicji zjawiska.

11. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH OGRANICZANIU, ZAPOBIEGANIU NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIOM NA ŚRODOWISKO W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ PROJEKTOWANEGO STUDIUM.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach zmiany studium gminy, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów. Przewidywane oddziaływanie ujawnionych udokumentowanych złóż surowców naturalnych będzie występować dopiero po uzyskaniu koncesji i rozpoczęciu eksploatacji. Przekształcenia środowiska wywołane przez te przedsięwzięcia będą uzależnione od lokalnych uwarunkowań, a spodziewana skala będzie uzależniona od określenia warunków budowy na podstawie stosownych pozwoleń. Ograniczenie oddziaływania będzie możliwe dzięki opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych inwestycji, realizacji prawidłowych projektów oraz stosowaniu nowoczesnych materiałów i technologii.

Realizacja nowych zamierzeń powinna zostań poprzedzona dokładnym rozpoznaniem wartości przyrodniczych terenu w celu wyeliminowania możliwości trwałego zniszczenia wartościowych siedlisk lub w oparciu o nie - istniejących powiązań biocenotycznych.

12. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM.

Rozwiązaniem alternatywnym do wyznaczenia w projekcie studium terenów mogących negatywnie wpływać na lokalne warunki środowiska może być ich znaczące ograniczenie lub całkowita rezygnacja z planowanych inwestycji. Wiąże się to z drastycznym ograniczeniem rozwoju omawianego obszaru. Pozbawienie gminy i jego mieszkańców szansy na rozwój nie jest uzasadnione.

13. METODY ANALIZY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM.

Zgodnie z przepisami art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Burmistrz Miasta i Gminy dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym

gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium. Burmistrz wyniki tych analiz przekazuje radzie gminy i miasta, po uzyskaniu opinii gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej. Co najmniej raz w czasie kadencji Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a przypadku uznania ich za nieaktualne (w całości lub w części) podejmuje działania o przystąpieniu do wprowadzenia zmiany studium. Z mocy prawa, organ sporządzający projekt studium lub projekt zmiany tego studium, jest zobowiązany do dokonania analizy realizacji ustaleń w nim zapisanych. Należy uznać zatem, że dotychczasowe przepisy prawa są wystarczającym instrumentem w tym zakresie.

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

W procesie sporządzania prognozy należy spojrzeć na ustalone w studium kierunki polityki przestrzennej z pozycji potencjalnych skutków, jakie w środowisku mogą wywołać realizacje wszystkich inwestycji zarówno tych drobnych polegających na budownictwie mieszkaniowym, inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania gminy jak i dużych inwestycji, których realizacja może w istotny sposób zmienić dotychczasowy stan i walory środowiska.

Gmina Działoszyn wraz z odcinkiem doliny Warty o naturalnych, mało zmienionych siedliskach przyrodniczych, odznacza się wysokimi walorami naturalnego środowiska. Przesądziły one o wszczęciu procedur dążących do utworzenia obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH 100007.

Projektowane kierunki polityki przestrzennej gminy i miasta Działoszyn muszą być tak kształtowane, aby nie wpływały negatywnie na dotychczasowy stan środowiska. Każda inwestycja, nie tylko położona na obszarze objętym specjalną ochroną, ale w jej sąsiedztwie musi zostać oceniona pod kątem ewentualnego wpływu na środowisko, w tym na obszar Natura 2000.

Niniejsza prognoza zawiera ogół analiz dotyczących obowiązującego studium jednak w szczególny sposób odnosi się zmian przewidzianych w projekcie zmiany studium. Proponowane zmiany, zostały poddane ocenie pod katem ich szkodliwego wpływu na zasady ochrony obszarów i form ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Działoszyn.

Wprowadzone do projektu zmiany studium zapisy dotyczące nowych kierunków zagospodarowania mieszczą się w zasadach zrównoważonego rozwoju gminy.

Niniejszy dokument jest prognozą oddziaływania na środowisko do projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn". Zawiera prezentację i ocenę ww. projektu z punktu widzenia problemów środowiska przyrodniczego, jest dokumentem sporządzanym obowiązkowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Prognoza składa się z następujących części:

- **Wprowadzenie** - zawiera informacje dotyczące zakresu i celu sporządzaniu prognozy,
- **Zakres zmian zawartych w niniejszej edycji studium** - zawiera charakterystykę zmian wprowadzonych w projekcie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn",
- **Metodologia wykonania prognozy -** zawiera informacje dotyczące metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- **Charakterystyka dotychczasowego sposób zagospodarowania i użytkowania gminy i miasta Działoszyn. Najważniejsze funkcje egzogeniczne i endogeniczne -** zawiera ogólną charakterystykę miasta i gminy Działoszyn,
- **Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku realizacji projektowanego studium -** Według podziału J. Kondrackiego gmina Działoszyn leży w całości na obszarze Wyżyny Wieluńskiej (mezoregion) i wchodzi w skład makroregionu - Wyżyna Krakowsko-Częstochowska. Na ukształtowanie powierzchni omawianego obszaru wpłynęła głównie budowa geologiczna podłoża przedczwartorzędowego i różna odporność skał na procesy denudacyjne i krasowe. Teren gminy Działoszyn położony jest w obrębie wschodniej części monokliny przedsudeckiej. Podłoże podczwartorzędowe stanowią utwory jury górnej zbudowane z osadów węglanowych – głównie wapieni i wapieni marglistych, z niewielkim udziałem margli. Gmina Działoszyn jest bogata w surowce mineralne. Szczególne znaczenie mają złoża surowców węglanowych, od lat stanowiące bazę dla przemysłu cementowego i wapienniczego. Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną wód podziemnych, teren gminy leży w makroregionie centralnym, regionie śląsko – krakowskim nr XII, subregionie jurajskim – nr XII 3, rejonie kaliskim nr XII 3A. Gmina położona jest w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerze 95 należącym do

Subregionu Warty wyżynnego. Poza wprowadzeniem danych wynikających z przepisów szczególnych, projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone warunki hydrogeologiczne na terenie gminy Działoszyn oraz na terenach przyległych w tym stan JCWPd. Gmina Działoszyn charakteryzuje się ogólnie słabymi warunkami glebowymi. Dominującym materiałem glebotwórczym są piaski oraz w niewielkim stopniu gliny i pyły. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których docelowo zostaną wyłączone z produkcji rolnej grunty klasy III. Obszar gminy Działoszyn leży w całości w zlewni Warty, w dorzeczu Odry. Warta, trzecia, co do wielkości rzeka Polski biorąca początek w Kromołowie k/Zawiercia, przepływa przez środek gminy ze wschodu na zachód dzieląc gminę na dwie prawie równe części. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone wody powierzchniowe na terenie gminy Działoszyn oraz na terenach przyległych. Ustalenia studium nie mają wpływu na stan JCWP powierzchniowych. Obszar gminy Działoszyn usytuowany jest zgodnie z regionalizacją W. Okołowicza na pograniczu środkowopolskiego i śląsko-małopolskiego regionu klimatycznego. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone warunki klimatyczne gminy. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zmienione lub zagrożone istniejące warunki topoklimatyczne. Na terenie gminy występują następujące form ochrony przyrody: Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007, Załęczański Park Krajobrazowy, Rezerwat leśny „Dąbrowa w Niżankowicach", Rezerwat przyrody nieożywionej „Węże", Działoszyński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy, Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy, „Renesansowe założenie Pałacowo-Parkowe w Działoszynie", pomniki przyrody - „Żabi Staw" w Bobrownikach, źródło krasowe w Lisowicach, „Jaskinia Ewy" w miejscowości Draby, formy kopalne w kamieniołomie przy „Jaskini Ewy" w miejscowości Draby. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zagrożone istniejące formy ochrony przyrody. Bogata różnorodność siedlisk roślinnych wynika z położenia Gminy Działoszyn w Krainie Krakowsko-Częstochowskiej, w Okręgu Północno-Częstochowskim. Na terenie gminy największe zróżnicowanie fauny stwierdzono w Załęczańskim Parku Krajobrazowym, a miejscem największej koncentracji ptaków wodno-błotnych jest koryto rzeki Warty. Projekt zmiany studium nie wprowadza ustaleń, na podstawie których mogą być zagrożone cenna przyrodniczo szata roślinna, jak i siedliska przyrodnicze.

- **Określenie, analiza, ocena ustaleń studium na środowisko, zjawiska i procesy jakie mogą wynikać z projektowanego zagospodarowania oraz ich wpływ na poszczególne elementy środowiska. Wpływ ustaleń projektu studium na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego** - realizacja ustaleń projektu studium wpływać będzie na komponenty środowiska przyrodniczego. Oddziaływanie to będzie skutkiem realizacji w jego granicy nowych inwestycji, związanych z uzupełnianiem terenów zabudowy;
- **Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia studium i sposoby ich uwzględnienia w studium -** Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Działoszyn określając kierunki polityki przestrzennej musi m.in. uwzględniać treści dokumentów międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych, które mają lub mogą mieć zastosowanie do obszaru gminy. W szczególności musi uwzględniać dokumenty w zakresie ochrony środowiska. Do polityk krajowych systematycznie zostają wprowadzane programowe dokumenty Unii Europejskiej, a koncepcja trwałego i zrównoważonego rozwoju zagościła już na trwale w niemal każdej strategii rozwoju poszczególnych gmin i miast.
- **Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko** - Na terenie gminy Działoszyn występuje obszar Natura 2000 PLH 100007 Załęczański Łuk Warty. Mając na uwadze położenie stanowisk gatunków chronionych, siedlisk przyrodniczych i obszarów objętych zmianą studium oraz zakres zmiany studium uznano, iż przewidziane w projekcie zmiany studium zamierzenia nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 PLH 100007 Załęczański Łuk Warty oraz nie pogorszą stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków zwierząt, będących przedmiotem ochrony na analizowanym obszarze Natura 2000. Realizacja ustaleń projektu studium nie pogorszy powiązań obszaru Natura 2000 z innymi obszarami ani też nie spowoduje jego dezintegracji, rozumianej jako fragmentacja terytorialna obszaru oraz osłabienie lub eliminacja wewnętrznych powiązań ekologicznych, np. przez powstanie barier ekologicznych i osłabienie lub przerwanie ciągłości korytarzy ekologicznych.

- **Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją projektu studium** – Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w projektowanym studium gminy i miasta Działoszyn ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało także charakter lokalny. Należy jednoznacznie stwierdzić, że realizacja projektowanego studium nie będzie wywierać negatywnego, transgranicznego oddziaływania na środowisko w dosłownym znaczeniu definicji zjawiska,
- **Propozycje rozwiązań służących ograniczaniu, zapobieganiu negatywnym oddziaływaniom na środowisko w związku z realizacją projektowanego studium** – Do przedsięwzięć realizowanych w ramach zmiany studium gminy, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów. Przekształcenia środowiska wywołane przez te przedsięwzięcia będą uzależnione od lokalnych uwarunkowań, a spodziewana skala będzie uzależniona od określenia warunków budowy na podstawie stosownych pozwoleń. Ograniczenie oddziaływania będzie możliwe dzięki opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych inwestycji, realizacji prawidłowych projektów oraz stosowaniu nowoczesnych materiałów i technologii.
- **Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie studium** – Rozwiązaniem alternatywnym do wyznaczenia w projekcie studium terenów mogących negatywnie wpływać na lokalne warunki środowiska może być ich znaczące ograniczenie lub całkowita rezygnacja z planowanych inwestycji. Wiąże się to z drastycznym ograniczeniem rozwoju omawianego obszaru. Pozbawienie gminy i jego mieszkańców szansy na rozwój nie jest uzasadnione.
- **Metody analizy realizacji ustaleń studium** – Z mocy prawa, organ sporządzający projekt studium lub projekt zmiany tego studium, jest zobowiązany do dokonania analizy realizacji ustaleń w nim zapisanych. Należy uznać zatem, że dotychczasowe przepisy prawa są wystarczającym instrumentem w tym zakresie.

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, 1260, 1261).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

projektant prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn

Piotr Ulrich

Piotr Ulrich

23 stycznia 2023 r.